

Oila va jamiyat

@oilavajamiyatgazetasi_bot

“O‘ZBEKCHILIK” KA AYLANAYOTGAN KORRUPSIYA

yoхud ko‘z ilg‘amas haqiqatlar

Бугун бутун дунёнинг муаммосига айланган коррупция мавзусини нега айнан “суюнчи пули”дан бошлаганимнинг сабаби ҳам шунда: биз шу ёруғ дунёни кўрганимиз биланоқ кичик бошимиз “коррупцияга урилади”. Ва ишни қандай бошласанг, шундай давом этасан деганларидек, ўқишда, ишда, кўча-кўйда ўз манфаатларимиз эвазига ишимизни осон йўл билан битиришга ёки пора беришга ёки таниш-билишларни ишга солишга ҳаракат қиламиз. Биз коррупция деганда, бели синмай олинган мўмайгина даромадни тушунишга ўрганиб қолганмиз.

Qiz ko‘rki — odob-axloqida

Қизларнинг фаоллиги яна турли ижтимоий тармоқларда ҳам яққол кўзга ташланади. Масалан, қайси сайт, гуруҳ борки ўша виртуал оламда уларнинг ўз ўрни бор. Масалан, “Instagram” саҳифаларида қизларнинг тинимсиз суратини селфи қилиб жойлаганини кўришингиз мумкин. Ачинарлиси, бу суратларнинг кўпчилиги ўзини кўз-кўзлашдан иборатлиги. Яна қизларимиз машинага қизиқишда ҳам йигитларни ортда қолдиришмоқда. Машина миниб замонавий бўлишнинг ёмон жойи йўқ, лекин машина олиш учун ота-онадан пул талаб қилиш, қизининг орзу, хою ҳавасларини деб ота-онанинг хорижда юришлари бу фаоллик қимматга тушаётгани ҳам сир эмас.

Yiqilganni suyamoq, muhtojga yordam bermoq

asl insoniylik vazifamizdir

Нима учун бугун хайрия ташкилотлари бу аҳволга келиб қолди, нима учун чет эл хайрия ташкилотларининг бегараз кўмакларига муҳтож бўлаяпмиз, дерсиз. Балки, биз ҳам кези келганда хориж тажрибасидан андоза олишимиз керакдир. Ёки юқорида қайд этиб ўтганимиздек, мурувват комиссияларига эҳтиёж ҳозир ҳар қачонгидан ҳам кўпми? Ёки маблағ йўқ, ҳокимлик ёрдам бермаяпти, дегувчилар учун сизда ташаббус йўқ, дегимиз келади. Аввало, жамоат ташкилотларида аҳолига қулай пул ўтказиш шакллари (“клик”, “пайме” кабилар) мавжуд эмас. Шу билан бирга, тарғибот-ташвиқот ишлари етарлича таъминланмаган.

Boy-badavlat qorovul

– Ношукрлик ҳам эви билан-да. Мана шу одам тўрт ҳовли нарида туради. Ун йилдан бери Россияга қатнайди. Бири икки бўлмади, опа, – олд ўриндикда ўтирган киши сал ёнбошлаб орқага қараб гап қотди. – Томорқа ўлда-жўлда, бола-чақанинг тарбияси аро йўлда. Бе-

чора хотини қийналиб кетди. Эри Россиядан келди, дегунча уйи гурбатхона. Ҳали кўшни аралашади, ҳали маҳалла. Оғайнилариининг юзи қолмади. Шунча кетиб 1000 АҚШ доллари ишлаб келганмиш. Буни гапиришини қаранг. Россия ундай, Россия бундай... Ўзбекистон ҳеч ўзгармади, ўзгармади, – дейди ҳар икки гапининг бирида.

Qiz ko'rki — odob-axloqida

Юртимизда қизларнинг жамиятда ва оилада ўз ўрнига эга бўлиши учун барча шарт-шароитлар, имкониятлар яратилган. Ва бу имкониятлардан қизлар унумли фойдаланишмоқда. Айниқса қизларимизнинг адабиёт, санъат, хунармандчилик, спорт соҳасида фаоллиги кўнгингизда фахр-ифтихор уйғотади. Улар нафақат мамлакатимизда, балки хорижда ўтказилаётган турли танлов ва халқаро мусобақаларда қатнашиб, юрт шаънини ҳимоя қилишмоқда. Биргина Зулфия мукофотининг таъсис этилиши ва айна пайтда қанчадан қанча қизларнинг ана шу мукофотга муносиб топилганлиги бунинг ишбодидир. Албатта, бундай ютуқларга фаол, тиришқоқ қизлар муносиб кўрилади... Уларнинг ана шундай фаоллиги жуда яхши, аммо танганинг иккинчи томони бўлганидек, бугун айрим қизларимизнинг миллатимизга хос бўлмаган одатларга ружу қўяётгани, салбий ҳолатларни ўзлаштираётгани ҳеч кимга сир эмас.

Автобусда кетаётганимда қизларнинг йигитлар билан тортишиб гап талашаётганининг гувоҳи бўлдим. Улар ибод-ҳаёни йиғиштириб, йигитларга тегажқлик қилар, кўпол сўзлар айтар, орада хоҳлашиб қулар — бу қилиқлари билан атрофдагиларнинг асабига тегар эди. Ҳа, сиз ҳам жамоат транспортда ёки кўча-кўйда йигитлар билан теппа-тенг айтишаётган, ҳатто кўпол сўзлар билан сўқишаётган қизларга бир бора бўлса-да дуч келгансиз. Бундай қизларни кўриб уларнинг бу борада анча фаоллашиб кетганини хис қиласиз. Ахир келгусида бир оиланинг бекаси бўладиган қизларнинг бу хатти-ҳаракатларини оқлаб бўладими? Келажакда фарзанд тарбиясига масъул бўлган бўлгуси оналар — қизларнинг ўзини бундай тутаётганини кўргач уларнинг турмуш қуришга ҳали тайёр эмаслигини хис қиласиз. Ахир қиз бола ҳаё ва ибод билан гўзаллигини наҳот эсдан чиқариб қўйган бўлсак.

Кейинги пайтларда қизларнинг баъзи масалаларда фаоллашиб кетаётганини кузатаямиз. Масалан, интернетнинг танишув сайтларида ҳам қизларнинг фаоллигини кузатиш мумкин. Атрофдаги таниш-билишлар, ота-онаси, маҳалла-кўйдан ҳам истиҳола қилмай турли танишув сайтларига суратларини, манзилларини, телефон рақамларини жойлаштираётган қизлар наҳот ўзбек қизларига ҳос гурурни эсдан чиқариб қўйишган бўлса...

“ЗАХИРАГА ЙИГИТ ТОПИБ КЎЙМАСАНГИЗ, ЭРСИЗ ҚОЛИБ КЕТАСИЗ...”

Учрашувга чиқиш, икки-уч қизни кўз остига олиш аслида йигитларга ярашади. Аммо айна пайтда бир йўла икки-уч йигит билан учрашаётган, гаплашаётган

қизларнинг ҳам кўплиги ажабланарли. Бугун бошқаси билан, эртага яна бири билан учрашувга чиқаётган қизларга бу ишнинг одобдан эмаслигини айтсангиз, ҳеч истиҳола қилмасдан

Қизларнинг фаоллиги яна турли ижтимоий тармоқларда ҳам яққол кўзга ташланади. Масалан қайси сайт, гуруҳ борки ўша виртуал оламда уларнинг ўз ўрни бор. Масалан, “Инстаграм” саҳифаларида қизларнинг тинимсиз суратини селфи қилиб жойлаганини кўришингиз мумкин. Ачинарлиси бу суратларнинг кўпчилиги ўзини кўз-кўзлашдан иборатлиги.

стир бўлиши, ортиқча жанжал бўлмаслиги кўпинча аёлларнинг тежамкорлигига боғлиқ. Тежамкорликка эса қизлар ёшлигидан ўргатилиши лозим. Аммо айна пайтда ота-оналар қизларига кундалик харажатидан ортиқ пул беради. Қизлар эса уни ўзларининг керак-

олсалар уларнинг уйда жажжи кутубхонаси бунёд бўларди-ку!

ЗАМОНАВИЙ БЎЛИШНИНГ ЁМОН ЖОЙИ ЙЎҚ, ЛЕКИН...

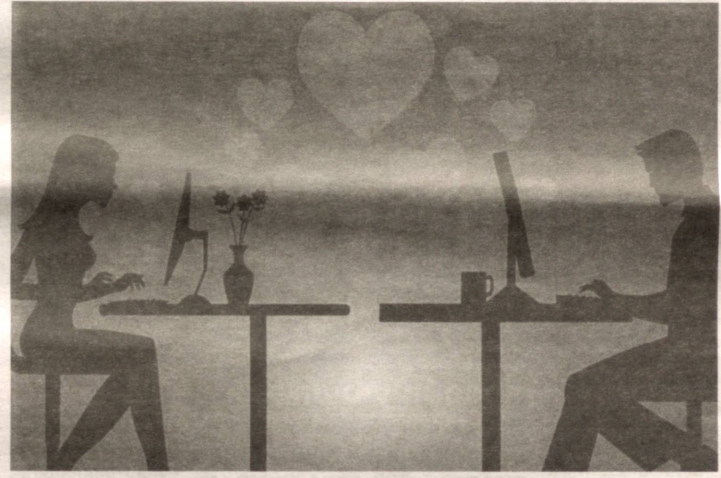
Қизларнинг фаоллиги яна турли ижтимоий тармоқларда ҳам яққол кўзга ташланади. Масалан, қайси сайт, гуруҳ борки ўша виртуал оламда уларнинг ўз ўрни бор. Масалан, “Instagram” саҳифаларида қизларнинг тинимсиз суратини селфи қилиб жойлаганини кўришингиз мумкин. Ачинарлиси, бу суратларнинг кўпчилиги ўзини кўз-кўзлашдан иборатлиги. Яна қизларимиз машинага қизиқишда ҳам йигитларни ортда қолдиришмоқда. Машина миниб замонавий бўлишнинг ёмон жойи йўқ, лекин машина олиш учун ота-онадан пул талаб қилиш, қизининг орзу, ҳою ҳавасларини деб ота-онанинг хорижда юришлари бу фаоллик қимматга тушаётгани ҳам сир эмас.

Бир пайтлар бирор йигит вазият тақозоси билан ўзга миллат қизига уйланса анча шов-шувга айланарди. Ҳаттоки жуда кўп қаршилиқларга ҳам учрарди. Эндиликда буни қарангки, қизлар хорижга турмушга чиқишда ҳам фаоллашиб кетдилар. Афсусларли томони қизларининг хорижга турмушга чиқишига оналар хайрихоҳ, маслаҳатчи.

Қани энди қизларимиз бошқа масалаларда, масалан, китоб ўқиш, уй-рўзгор тутиш, муомала муросада ҳам фаол бўлсалар. Фарзанд тарбиясига қизиқиш, тежамкорлик сирларини эгаллашга фаол бўлиш ҳам келгуси ҳаётини гўзал қилишга муҳим қадам эмасми?

Тартиб-интизомнинг энг зўр мактаби оила, деб бежиз айтишмаган. Оилада яхши тарбия топган қиз келажакда атрофдагиларга одоби билан намуна бўла олади. Зеро, қиз бола кўрки унинг одоб-ахлоқида. Одобнинг пойдевори эса ўртамиёналик яъни меъёрни билиш, чегарадан чиқмасликдир. Ҳар бир нарсада меъёр ва мезон уйғун бўлсагина ҳар бир инсон ўзгаларда ҳар доим ёқимли таассурот қолдиради.

Барно СУЛТОНОВА.

“ҳозир замон шунақа, захирага йигит топиб қўймасангиз, эрсиз қолиб кетасиз”, деган жавобни эшитасиз. Ҳа, қизлар бирор хунар эгаси бўлиш ёки касбнинг этагини тутишдан ҳам кўра, тезроқ турмушга чиқиш борасида ҳам фаоллиқни қўлдан бермаяптилар. Наҳотки, тарбия кўрган, одобли қизларнинг ҳеч қандай танишув сайтларисиз харидорни кўп бўлишини улар англаб етмасалар.

Қизларнинг пул сарфлаш масаласида ҳам фаоллиги одамни ўйлантиради. Зеро, оилада ҳамма нарсанинг бада-

ли эҳтиёжларига ишлатмасдан турли майда-чуйдалар, фойдасиз нарсаларга ишлатадилар. Масалан, қизларнинг махсус сайтлар орқали пардоз-андоз маҳсулотларини сотиб олаётганлари, уларнинг ёшгина бўла туриб пардоз қилишга муккасидан кетаётгани ёки сарпо йиғишга фаоллиги жуда ачинарли ҳол. Ахир ўша харажатларга сарфлаётган вақти ўрнига бирор хунарнинг бошини тутишса фойдадан холи бўлмайди? Пул йиғиб ҳар ой ўзларига керакли китобларни сотиб

Республика Маънавият ва маърифат маркази
Ўзбекистон Республикаси
Миллий гвардияси ҳарбий техник институти билан ҳамкорликда пойтахтимизда қад ростлаган Ғалаба боғида “Инсон азиз — хотира муқаддас” мавзусида маънавий-маърифий тадбир ўтказилди.

Тадбирда Республика Маънавият ва маърифат маркази таълим-тарбия муассасалари билан ишлаш бўлими ходимлари, Миллий гвардия

АЖДОДЛАРГА ЕНТИРОМ

ҳарбий-техник институти профессор — ўқитувчилари, курсантлари, Сирдарё вилоятининг Бахт шаҳрида жойлашган Халқ таълими вазирлиги ҳузуридаги республика ўғил болалар ўқув тарбия муассасаси тарбияланувчилари ҳамда оммавий ахборот воситалари ходимлари иштирок этди.

Ғалаба боғи чин маънода хотира боғидир. Хотира — инсоннинг инсонлигини англатувчи, уни ўтмиш ва истиқбол билан боғлаб турувчи буюк қадрият, илоҳий қудрат эканлиги билан ҳам юксак аҳамият касб этади.

Мазкур Ғалаба боғи ҳудудидаги

Зулфия ая ва келинлари, генерал Собир Раҳимов ва 14 нафар қаҳрамонга қўйилган ҳайкаллар, Шон-шараф музейидаги панно ғалабага Ўзбекистоннинг қўшган ҳиссасини тўлақонли очиб бергани билан аҳамиятлидир. Шу пайтда тарихимизнинг бир қисми бўлган уруш воқеаларини бир жойда намоён этадиган бундай маскан йўқ эди. Бу ишлардан мақсад-муддаоимиз халқимизнинг Иккинчи жаҳон урушидаги Ғалабага қўшган буюк ҳиссасини тарихга муҳрлаб қўйиш, ёш авлодларга етказишдир.

Уруш даҳшатларини, воқеаларини, оқибатларини билан ёшларимиз тинч-

лик нақадар улуғ неъмат эканлигини билади. Ёшларни ватанпарвар қилиб тарбиялайди. Тарихнинг ўрганилмаган саҳифаларини очди.

Ҳаётда адашган ва бугун махсус мактаб тарбияланувчиси сифатида хатолари учун афсус билан яшаётган ёш йигитлар Ғалаба боғида ҳар бир экспонат қаршисида ўзлари учун ҳаётий сабоқ олдилар, жамият учун муносиб инсон бўлиш, келгусида яхши йўлда хайрли ишларни амалга ошириш учун ўқиши, билим олишлари, аждодларга муносиб авлод бўлиш лозимлигини яна бир қарра тушуниб етдилар.

Муқаррам АЗИЗ,
“Оила ва жамият”
мухбири.

“SOĞ‘LOM OILA – SOĞ‘LOM JAMIYAT”

Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазирлигида “Кучли ижтимоий ҳимоя: Нодавлат нотижорат ташкилотлари ва давлат ташкилотлари ҳамкорлиги” мавзусида оиладаги маънавий муҳитни яхшилашда нодавлат нотижорат ташкилотлари ҳамда фуқаролик жамияти бошқа институтларининг иштирокини янада кенгайтириш, уларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш ва қўшимча шароитлар яратиш, фуқаролик жамияти институтларининг давлат ва жамият ривожланишига қўшаётган ҳиссасини ошириш масалаларига бағишланган йиғилиши ўтказилди.

Унда фуқаролик жамиятини ривожлантириш маркази, Нодавлат нотижорат ташкилотлари миллий ассоциацияси, Ўзбекистон Республикаси Олий суди, Адлия вазирлиги, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси, Мусулмонлар идораси, “Муфтий Бобохановлар жағғармаси” ва бир қатор ННТлари вакиллари иштирок эттиди.

Бугунги кун барчамиздан янгича тафаккур, фикр юритишни, мамлакатимизда кечаётган барча жараёнларга фаол фуқаролик позициямизни билдириб боришни талаб этмоқда. Бу эса ўз-ўзидан фуқароларимизнинг онгу тафаккуридаги ўзгаришларга, ватан тақдирига дахлдорлик ҳиссининг ортиб боришига, жамоатчилик назорати ва фуқароларнинг фаоллигига боғлиқ.

Президентимизнинг 2020 йил 18 февралдаги “Жамиятда ижтимоий-маънавий муҳитни соғломлаштириш, маҳалла институтини янада қўллаб-қувватлаш ҳамда оила ва хотин-қизлар билан ишлаш тизимини янги даражага олиб чиқиш чора-тадбирлари

тўғрисида”ги фармони жамият ва оилаларда соғлом, барқарор ижтимоий-маънавий муҳитни, тинчлик, тотувлик ва осойишталикни таъминлашга хизмат қилмоқда.

Ҳозирги вақтда республикаимизда 8 миллион 200 минг оила мавжуд. Кейинги йилларда аҳоли орасида оилавий ажримлар сони камайган бўлса-да, масала долзарблигича қолмоқда. Қайд қилинган никоҳларнинг 10 фоизи ажримлар билан яқунланмоқда. Хусусан ўтган йилда ажримлар сони 31,3 мингтани ташкил этиб, 2018 йилдагига (32,3 мингта) нисбатан 3 фоизга камайган. 2020 йилнинг январь-май ойларида эса бундай ҳолатлар сони 9,4 мингдан ошган.

Оилавий ажримларнинг ҳар учтадан биттаси никоҳнинг дастлабки ўн йили ва ундан ортиқ бўлган даврига тўғри келмоқда. Ҳар йили никоҳни бекор қилиш бўйича судларга қилинган мурожаатларнинг ярмидан кўпроги қаноатлантирилмоқда.

Оиладаги ўзаро муносабатлар (50-60 фоиз), етишмовчилик, уй-жой билан боғлиқ муаммолар, оилавий муносабатларга ота-она ва бошқа қариндошларнинг ноўрин аралашуви, эр ва хотин характерининг ўзаро мос келмаслиги, улардан бири зарарли одатларга (ичкилик, гиёҳвандлик ва ҳ.к) ружу қўйиши каби қўллаб-қувватлаш ажримларга олиб келмоқда.

Оиладаги маънавий муҳитни яхшилашда республикаимиздаги мавжуд 9 478 та нодавлат нотижорат ташкилотлари ҳамда фуқаролик жамияти бошқа институтларининг иштирокини янада кенгайтириш, уларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш ва қўшимча шароитлар яратиш, фуқаролик жамияти институтларининг давлат ва жамият ривожланишига қўшаётган ҳиссасини

оширишни вақтнинг ўзи тақозо этмоқда.

Аёлларни ва оилаларни ижтимоий-иқтисодий ҳимоя қилиш соҳасидаги 300 дан ортиқ ННТлар хотин-қизларни ижтимоий-иқтисодий ҳимоя қилишда, эҳтиёжманд оилаларга ижтимоий ёрдам кўрсатиш ва уларни қўллаб-қувватлаш, маҳаллаларни обод қилиш, ёшлар муаммолари, маънавий-маърифат, ҳуқуқни ҳимоя қилиш фаолияти билан шуғулланади.

Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазирлигининг асосий вазифа ва фаолият йўналишларидан бири ҳам жамиятда “Обод ва хавфсиз маҳалла” тамойилининг тўлақонли ва самарали жорий этилишида ҳар томонлама кўмаклашиш, оилалар ва маҳаллалардаги ижтимоий-маънавий муҳитни соғломлаштиришда фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органи билан яқин ҳамкорлик ўрнатиш, оила институтини мустақамлаш, энг аввало, “Соғлом оила — соғлом жамият” ғоясини ҳаётга татбиқ этишга йўналтирилган ягона давлат сиёсатини олиб бориш, нотинч ва муаммоли оилаларга манзилли кўмаклашиш, хотин-қизларни қўллаб-қувватлашга доир давлат сиёсатининг самарали амалга оширилишини таъминлаш, хотин-қизлар ва эркаклар учун тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятлар қаролатларини таъминлашдир.

Юртбошимиз томонидан “Кучли ижтимоий ҳимоя давлат сиёсатида устувор вазифалардан бири ҳисобланади. Бу вазифани бажариш давлат ва жамоат ташкилотлари билан оилаларга юқлатилган катта масъулият”, — дея кўп бора таъкидлаб ўтилган фикрга асосан айтиш лозимки, бугун юртимизда олиб борилаётган ислохотларда ННТлар имкониятидан кенгроқ фойдаланиш зарурати туғилмоқда.

Айни ислохотлар даврида муҳим ўрин эгаллаётган яна бир дастурий ҳужжат, яъни Президентимизнинг 2020 йил 24 январдаги Олий Мажлисга йўллаган Мурожаатномасида нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларига “Нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтлари бугунги кунда аҳолини ўйлантираётган муаммоларга давлат идоралари эътиборини қаратиб, ўзларининг асосланган таклифларини бериб боришлари мақсадга мувофиқ бўлади” деб таъкидлаган эдилар.

Анжуманда оилаларнинг жамиятдаги ўрнини янада мустақамлаш ва барқарорлигини таъминлаш, оиланинг ижтимоий-маънавий муҳитини соғломлаштириш, ёшлар ўртасида маънавий-маърифий профилактик тадбирларни кучайтириш ва ажримларнинг олдини олишда ННТлар билан ҳамкорлиқни мустақамлашга қаратилган бир қатор масалалар муҳокама этилди. Жумладан, оилалар мустақамлигини таъминлашда давлат ва жамоат ташкилотларининг ҳамкорлиги, никоҳ ва оила масалаларига оид ҳуқуқий тушунтиришлар, диний тарбияни шаклланишида давлат ва нодавлат ташкилотларининг ўзаро ҳамкорлиги, адлия вазирлигининг ҳудудий бошқармалари ва жойлардаги нодавлат ташкилотларининг ижтимоий ҳимоя ва оила мустақамлигини таъминлашдаги ўрни, “Ўзингни англа, одоб сақла” риволуцияси доирасида ёшларни мустақил ҳаётга тарбиялаш, зўравонликка учраган аёлларнинг ижтимоий ва ҳуқуқий имкониятларини кенгайтириш ва ҳимоя қилиш, бошқарувида хотин-қизлар соҳасидаги давлат ва нодавлат ташкилотларининг иштироки, шунингдек, ННТлар ва вазирлиқнинг ўзаро ҳамкорлигига оид муҳим масалаларга оид фикрлар ўртага ташланди.

Нодавлат нотижорат ташкилотларини мамлакатимизнинг ижтимоий-иқтисодий ҳаётига оид давлат буюртмасини бажариши учун ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, ННТлар билан жойлардаги жамоатчилик кенашларининг ижтимоий шериклик асосидаги ҳамкорлиги бўйича аниқ механизмларни ишлаб чиқиш, оила институтини ва оила кадрларининг ривожланиши истиқболларини белгилаб олишдир.

Бугун республика миқёсида фаолият юритаётган оила, маҳалла, жамоат ташкилотлари мутасаддилари, олимлар томонидан бу борадаги илмий ва фундаментал тадқиқотлар қўламини кенгайтириш ҳақида фикрлашилди, таклиф ва тавсиялар муҳокама этилди.

Бектош ИСМОИЛОВ.

SAYYOR QABUL

Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазирлигининг биринчи ўринбосари Элмира Боситхонова иштирокида Сурхондарё вилояти Термиз, Қизирик, Бандихон, Олтинсой ва Сарийосё туманларининг аҳолиси иштирокида сайёр қабуллар ўтказилди.

Дастлабки сайёр қабулда Термиз туманидаги “Янгиобод” МФИда яшовчи 23 нафар фуқаро мурожаатлари қабул қилиниб, уларнинг 10 таси шу жойнинг ўзида ижобий ҳал этилди, 5 таси назоратга олинган бўлса, 7 тасига ҳар томонлама асосланган ҳуқуқий тушунтириш берилди. Бундан ташқари 8 нафар ишсиз хотин-қизларга ўзини ўзи банд қилишлари

учун тивув машиналари топширилди.

Шунингдек, Сурхондарё вилояти Қизирик тумани “Етимқум” МФИда жойлашган очик мажлислар залда Ўзбекистон Республикаси Президенти давлат маслаҳатчиси ўринбосари А.Усмонов раҳбарлигида тармоқлар бўйича вазир ўринбосарлари ҳамда вилоят ҳокими ва ўринбосарлари иштирокида сайёр қабул ўтказилди. Сайёр қабулда Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазирининг биринчи ўринбосари Элмира Боситхонова ҳам иштирок этди. Сайёр қабулда вилоятнинг турли нукталаридан келган жами 47 нафар фуқаро ўз мурожаатларини билдиришди.

Иш, уй-жой ҳамда қурилиш хом-

ашёлари билан таъминлаш, даволаш, имтиёзли банк кредити ажратиш, пенсия, нафақа ва ҳимоя ордери билан боғлиқ мурожаатларнинг аксариятига шу жойнинг ўзида ижобий ечим

топилди. Қолган мурожаатлар билан боғлиқ ҳолатларни тегишли тартибда ўрганиб чиқиш бўйича мутасаддиларга зарур топшириқ ва кўрсатмалар берилди.

Бугун замон шиддат билан ўзгариб, ҳар соҳада ривожланиш жараёни кечмоқда. Олдин болалар ўйинчоқ ўйнаб катта бўлган бўлса, Бугуннинг болари энг охири русумдаги мобил телефонни ўйнаб катта бўлишмоқда. Вақти келганда, ҳатто биз катталар телефондан тўғри фойдалана олмаймиз, аммо болалар телефонни бошқариш, ўйин ўйнашни тезда ўзлаштириб олишади.

ТЕЛЕФОН БОЛА МИЯСИГА ЗАРБА БЕРАДИ

Нодира ҲАМИДОВА, болалар невропатологи.

Ахборот асрида болаларимиз биздан кўра илгор, янгиларга ўч. Бироқ уларни эҳтиёжини қондирадиган машғулотлар ҳам жуда кўп. Баъзи бир оналаримизнинг "Ўйинчоқ ўйнамайди, телефонга ёпишиб олган" деган асосиз гапларига мен умуман қўшилмайман. Ҳамма нарсаининг иложи бор. Фақат бунга хоҳиш, ҳаракат бўлиши керак.

Тўғри, замонавий телефонлардаги турли ўйинлар барча ёшдагиларни ўзига жалб этмай қўймайди. Айниқса ёш болаларни. Чунки 3-7 ёшида жуда қизиқувчан бўлади. Шунинг учун улар ҳар бир янгиларга қизиқиш билан қарайди ва тез ўзлаштириб олади.

Ёш болаларга телефон бериб қўйиб, тинч ўтирибдику, деб тинчини ўйлаган оналарни фарзандини ботқоқлик томон олиб бораётган кишига ўхшатаман. Чунки, оддий овунчоққа ўхшаб кўринган бу матоҳ тарқатадиган кучли электромагнит тўлқинлари бош мия тўқималарида турли салбий ўзгаришларни содир этади. Бу нафақат ёш болалар, балки катталар учун ҳам зарарлидир.

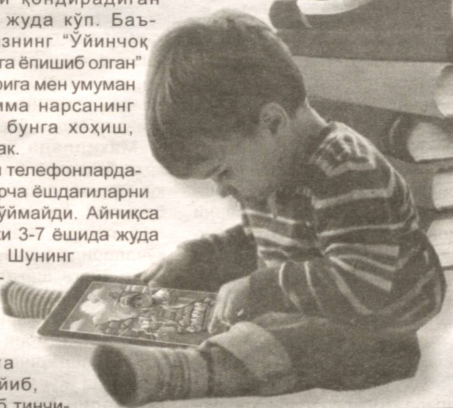
ЛОҚАЙДЛИКНИНГ ОҚИБАТИ

Дунё олимларининг сўниги тадқиқотларига қараганда, атиги 31 фоизгина ота-оналар боласининг телефон билан болглик муаммоларига жиддий қарар экан, лундароқ қилиб айтганда, боласини бу одатидан қайғурар экан. Ушбу рақамлар айнан бизнинг юртимиздаги ота-оналарга ҳам тегишли десам, муболаға бўлмайди. Чунки боласининг инжиқликларига барҳам бериш, уни чалғитиш, одатий уй юмушларига халақит бермаслиги учун қўл телефони бериб қўядиган ота-оналарни жуда кўп учратганман. Адашмасам, бу лоқайдликнинг энг фожиали намунаси бўлса керак...

ВИРУСЛАРНИНГ МАКОНИ

Шахноза ЯХЕЕВА, шифокор-терапевт

Ҳар куни киядиган кийимингиз, овқат ейдиган идиш-товогингиз ва турли ишларни бажарган кўлингизни тез-тез ювиб турасиз. Қўл телефонингизни-чи? Унга совун ишқалаб бўлмайди, кир машинасига соломмаймиз, ҳатто нам сочиқ билан артиб, бузиб қўйишдан кўркамиз-ку. Пул билан бир кармонда турган, яна хожатхонаю ҳаммомгача бирга кириб чиққан телефон, йиллаб ишлатилсада, тозаланмайди. Шундай экан, у ўзига сингдириб олган кўринмас микроб, бактерия, инфекция ва замбуруғларни узоқ вақт сақлаб, кўпайтириб ва ривожлантириб, қулоқ, бўйин ҳамда юз терисига ташийди. Айниқса бировнинг телефонида

юзага келтирмоқда.

Айрим ота-оналар "Телефон ўйинларининг айримлари боланинг мантикий фикрлашини кенгайтиради" дея ўзларини оқлашади. Бу хато фикр! Мобил телефондан ўйин ўйнаш эндигина ривожланиб келаётган ўспирин хотирасини ўсиш ўрнига сулштириб боради. Тафаккур тасаввури қотиб қолади.

Телефон ўйнашдан кўра, китоб ўқишнинг фойдаси кўп. Биласизми, китоб ўқиётган лаҳзаларда одамнинг миёсидаги асаб ҳужайралари аввал бир-бирдан йироқда ажралиб қолган бўлса мутуладан кейин ҳужайралар жипслашиб, тамомила янгича тузилмаларни вужудга келтираркан. Боланинг ақлий ривожланиши ҳақида қайғурадиган ота-она унга албатта китоб ўқиб бериши керак. Китоб мутулааси болани чуқурроқ ўйлашга ўргатади. Бола вужудига эзгулик нурларини сингдиради, кўп мутулаа қилган бола маънан бойийди.

Дилором САГДУЛЛАЕВА, психолог:

Биласизми, ҳомила 16 ҳафталик бўлганида унда қулоқ шаклланиб, тинглаш қобилиятига эга бўлади. Бу вақтга келиб бола ташқи оламдаги барча нарсани эшитиш орқали билади. Шовқиндан кўрқайди, майин музика ва овозларни ёқтиради. Она нимага одатланса ўшанга мойиллик пайдо бўлади. Туғилмасиданоқ телефон ўйнаб ёки кўп вақтини ижтимоий тармоқларда ўтказган онанинг боласидан яна нима кутиш мумкин. Ҳомиладорлик вақтида кўп китоб ўқиш, кичик ёшларида расмий китобларга қизиқтирилган болани мактабга тайёрлаш, дарс қилдириш, китоб ўқитишда қийинчилик юзага келмайди. Шунингдек, бундай машғулотлар бола ўз фикрини тўғри ифода қилиши ва тенгдошлари билан осон тил топишига ёрдам беради. Демак, туғилмаган бола-сига ота ёки она томонидан эринмай китоб ўқиб бериш фойдали машғулотлардан биридир.

Бола уйкуга кетишидан олдин китоб ўқилса, бола осон уйкуга кетади ва тинч ухлайди, ота-она ва бола орасидаги руҳий муносабат янада мустаҳкамланади.

—Аслида, барча иллат биз катталарда. Боламизни кичик ёшидан телефонга эмас, китобга ёки бошқа фойдали машғулотларга ошно қилганимизда, бугун замонамизда бўлаётган қанчадан-қанча кўнгилсизликларнинг олдини олган бўлармик...

"Қуш уясида кўрганини қилади" деганларидек, ота-оналаримиз фарзандларига айнан шу жиҳатдан ҳам ўрнак бўлмоғи лозим, яъни бўш вақтларида уларнинг олдида телефонда ўйин ўйнаш, интернетнинг ҳар хил сайтларига кириб вақтни беҳуда сарфламасдан китоб ўқишлари, фарзандлари ўқиб беришларини маслаҳат берардим. Америкада вақтинча яшаётган дўстимнинг айтишига қараганда, америкалик ота-оналар телевизор кўришдан кўра, фарзандига китоб ўқиб беришдан вақтини аямайди. Негаки, Америка мактабларида таълим олаётган бошланғич синф ўқувчиларининг ота-оналарига ҳар куни кундалик топшириқ берилади: «Фарзандингизга кунига камида 20 дақиқа китоб ўқиб беринг» деб. Бора-бора, бола ўқишни ўрганиши билан кунига 20 дақиқа ўқиш топшириғи болага ўтади. Менимча, бу жуда яхши топшириқ, уни бизда ҳам қўллашса жуда яхши бўларди.

ПУЛИНГИЗНИ БЕҲУДА САРФЛАМАНГ

Гоҳида кичик ёшдаги болага нима совға қилишни билмай қоламиз. Осонгинаси ўйинчоқлар дўконига кириб, бирор ўйинчоқни харид қиламас. Аммо маънавиятли, оқил киши китоб совға қилади.

Ақсарият ўйинчоқларга разм солсангиз, «3 ёшга тўлмаган болаларга мумкин эмас», ёзувини кўрасиз. Китобда эса бундай қарши кўрсатма мавжуд эмас. Китобни мактаб ўқувчиси ўқийди! Агар бола китоб билан танишишни мактаб ёшига қолдирсак, у мактабда кўп қийналиб қолади.

Болалиқда китоб билан дўст тутишган киши умри давомида ундан айрилмай, меҳр бериб ва билим олиб яшайди.

Битта яхши ўйинчоқнинг нарҳига баъзида 10 донга китоб сотиб олса бўлади. Ота-она пулни сифатсиз, керак-сиз ва баъзида зарарли ўйинчоққа эмас, фойдасиз ҳар томонлама муҳим китобни олиб бериб, боланинг келажакига замин яратган бўлади...

Камола АҲМЕДОВА.

БОЛАГА ТЕЛЕФОН ЭМАС, КИТОВ БЕРИНГ!

Ёш болаларга телефон бериб қўйиб, тинч ўтирибдику, деб тинчини ўйлаган оналарни фарзандини ботқоқлик томон олиб бораётган кишига ўхшатаман. Чунки, оддий овунчоққа ўхшаб кўринган бу матоҳ тарқатадиган кучли электромагнит тўлқинлари бош мия тўқималарида турли салбий ўзгаришларни содир этади. Бу нафақат ёш болалар, балки катталар учун ҳам зарарлидир.

ТЕХНИКАЛАРНИНГ САЛБИЙ ТАЪСИРИДАН КИТОВ АСРАЙДИ

Мутахассисларнинг бу борадаги фикрларида жон бор. Бугун юртимизда турли мавзулардаги мобил телефон даражада чоп этиляпти. Китобларимизнинг сифати ва савияси жаҳон андозаларидан қолишмайди. Аммо китоб дўконларида ақсарият кишилар китобнинг ўзига эмас, орқа муқовасига — нарҳига қарайди: қимматроқ туюлса, сотиб олмайди. Бироқ, китобдан бошқа нарсаларга пулни аямайди. Масалан, миллион-миллионга мобил телефони сотиб олади. Ўйлаб қаралса унинг пулига қанча китоб беради. Тўғри, телефон билан китобни солиштириб бўлмайди, лекин телефондан оқилона фойдаланиб, бўш вақтни китоб билан ўтказиш ҳам фойдали ҳам зарарсизку!

фойдаланиш, телефонини бирровга бериб туриш бундай касалликларни юқтириб олишга асос бўлмоқда. Яна ҳозирда кузатилаётган кўплаб аллергия хасталиклар сабабчиси ана шу қўл телефони бўлмоқда. Энди ўйлаб кўринг, кўринишидан худди тозадек, аммо вируслар макони бўлиб турган бу матоҳни шунда ҳам болангизнинг қўлига бамайлихот топшира олмасизми? Ахир болалардаги ичкетар, аллергия, ошқозон-ичак фаолиятининг бузиллиши каби дардларнинг бир унчи шу матоҳга бориб тақалади.

БОЛАНГИЗ ТЕМИР КУТИНИ ДЎСТ ҚИЛИБ ОЛМАСИН!

Ҳамила САТИМОВА, Наманган шаҳар 78-умумтаълим мактабининг бошланғич синф ўқитувчиси.

Замонавий технологиялар ҳаётимизни тубдан ўзгартириб юборди, кўп қулайлик яратилди. Бу — инкор этиб бўлмас ҳақиқат. Телефоннинг зарари кўп гапирлишига қарамай, ёшу қарининг, ўсмир, ҳаттоки боғча болаларининг ҳам қўлидан тушмаяпти.

Мактаб ўқувчисининг қўлидаги уяли алоқа воситаси уни ўқишдан фақат ва фақат чалғитиши мумкин. Бир сўз билан айтиш мумкинки, нотўғри ёндашув туфайли қўл телефони ўқувчилар орасидаги маданиятсизлик ва ялқовлиқнинг тарғиботчисига айланиб қолди. Қолаверса, ота-оналарнинг «ғамхўрлиги» билан олиб бериш турли модел ва кўринишларда ишлаб чиқарилаётган бу «матоҳ» ўқувчилар орасида табақаланишни

XOTIN-QIZLAR MUAMMOLARI E'TIBORDA

Ўзбекистон Президентини фармони билан 19 март куни Молия вазирлиги ҳузурида 10 триллион сўм бюджетга эга Инқирозга қарши курашиш жамғармаси ташкил этилган эди. Вазирлик ҳисоботида кўра, ушбу жамғармадан 30 миллиард сўм кам таъминланган оилаларда яшовчи хотин-қизларни қўллаб-қувватлаш учун касаба уюшмалари федерациясига ҳам ажратилган. Самарқанд вилоятига бу маблағнинг маълум қисми ажратилган бўлиб, уни манзилли етказиш бўйича ишлар бошлаб юборилди. Вилоят касаба уюшмалари ташкилотлари бирлашмаси кенгаши раиси Суҳроб РАФИҚОВ билан шу хусусда суҳбатлашдик.

– Хотин-қизларнинг муаммоларини ўрганиш ва ҳал этиш, уларни моддий ва маънавий қўллаб-қувватлашга қаратилган чора-тадбирларни амалга ошириш бўйича Республика ишчи гуруҳи вилоятнинг барча туман ва шаҳарларида фаолият олиб борди, – дейди Суҳроб Рафиқов. – Ишчи гуруҳ аъзолари уйма-уй юриб, 1096 маҳалла фуқаролар йиғини ҳудудидаги 5305 та кам таъминланган, ижтимоий ҳимояга муҳтож ва нотинч оилалар аҳолини ўрганди. Ўрганиш жараёнида 6478 та муаммо аниқланди, улардан 39 фоизи уй-жой билан таъминлаш ва мавжуд уй-жойини таъмирлаш, 4,5 фоизи саломатлигини тиклаш, 37 фоизи турли мақсадларда моддий ёрдамга муҳтожлиги, 8 фоизи иш билан таъминлаш ва бошқа масалалар билан

боғлиқ бўлди.

– Ўрганилган муаммоларни бартараф этиш юзасидан ишлар бошландими?

– Вилоятимиз бўйича 100 нафар хотин-қизлар тикув машиналари билан таъминланиб, касаначилик асосида меҳнат фаолияти билан шугулланмоқда. Кам таъминланган эҳтиёжманд хотин-қизларга маиший техника жиҳозлари олиб берилди. Вилоят бўйича 198 нафар хотин-қизларнинг уй-жойини таъмирлаш учун қурилиш материаллари, 129 нафарига дори-дармон ажратиш, 31 нафарининг даволаниши учун моддий ёрдам, 8 нафарини коммунал тўловларини тўлаб бериш, 17 нафарига моддий ёрдам кўрсатиш ишлари амалга оширилмоқда.

Кам таъминланган хотин-қизларнинг бандлигини таъминлаш бўйича 3 нафарига иссиқхона қуриб бериш, 7 нафарини чорва моллари билан таъминлаш, 1 нафарига сартарошлик йўналишида кўмаклашиш, 2 нафарига пазандачилик учун маиший техника олиб бериш, хотин-қизларнинг турмуш шароитини яхшилаш мақсадида 22 нафарига кир ювиш машинаси, 41 нафарига газ плита, 30 нафарига газ баллон, 4 нафарига телевизор, 4 нафарига музлаткич олиб бериш кўзда тутилган.

Касаба уюшмаси томонидан уй-жойларни таъмирлаш ишлари учун қурилиш ашёлари, 100 дона тикув машиналари харид қилинди ва туман, шаҳарларга етказиб беришмоқда. Ушбу қурилиш материаллари асосида маҳаллаларнинг ташаббуси билан ҳашар орқали уй-жойлари таъмирланиб, муносиб шароит яратилмоқда.

Бундан ташқари, тиббий хизмат ва моддий ёрдам кўрсатиш бўйича берилган рўйхатлар асосида 136 нафар хотин-қизга пластик карточка очилиб, 314,3 миллион сўм маблағ ўтказиб берилди.

– Ушбу лойиҳа доирасида хотин-қизлар учун иш ўрни яратган корхоналарга ҳам имтиёзлар берилиши ростми?

– Хотин-қизлар учун доимий иш ўрни яратишда бизнес режа тайёрланади ва ишчи гуруҳга тақдим этилади. Ишчи гуруҳ томонидан энг мақбул деб топилган лойиҳа эгасига бизнес режа бўйича белгиланган тартибда вилоят касаба уюшмалари ташкилотлари бирлашмаси томонидан маблағ ажратилади.

Янги иш ўринларини яратиш мақсадида корхона, ташкилотларга маблағ йўналтиришда, ушбу корхона, ташкилотларнинг устав фондига касаба уюшмаси ташкилоти киритилади, Бунда корхона устав фондига касаба уюшмаси ташкилотининг улуши улар томонидан ажратилган маблағларнинг фоиз ифодасидаги қисмидан кам бўлмаслиги таъминланади.

– Давлатимиз раҳбари топшириғига биноан Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси раиси мутасаддилигида тузилган хотин-қизларнинг муаммоларини ўрганиш ва ҳал этиш, уларни моддий ва маънавий қўллаб-қувватлашга қаратилган чора-тадбирларни амалга ошириш бўйича республика ишчи гуруҳининг фаолиятида 1211 қисқа рақамли «Ишонч телефони» ташкил этилган. Ўз номидан маълумки, бу ишонч телефони асосан хотин-қизларнинг моддий ва маънавий қўллаб-қувватлаш мақсадларига қаратилган.

«Ишонч телефони» ишга тушганига икки ой бўлди. Ўтган даврда биргина Самарқанд вилоятидан 1150 та мурожаат ёзиб олинган.

Мурожаатларни белгиланган фурсатларда ижрога йўналтириш бўйича вилоят ҳокимлигида штаб ташкил этилган. Хотин-қизлар кундалик турмушда дуч келаётган муаммолар дахлдор ташкилотлар жалб этилган ҳолда ҳал этилмоқда. Мурожаатлар орасида бир мунча вақт талаб этадиганлари ҳам бор. Бундай ҳолатлар қатъий назоратга олинмоқда. Ҳуқуқий ёрдамга муҳтож

Касаба уюшмаси

томонидан уй-жойларни таъмирлаш ишлари учун қурилиш ашёлари, 100 дона тикув машиналари харид қилинди ва туман, шаҳарларга етказиб беришмоқда. Ушбу қурилиш материаллари асосида маҳаллаларнинг ташаббуси билан ҳашар орқали уй-жойлари таъмирланиб, муносиб шароит яратилмоқда.

Янги иш ўринларини яратишга йўналтирилган маблағлар учун янги ташкил этиладиган корхона, ташкилотларнинг ёки маблағ ўтказиладиган тadbirkorлик субъектларининг мавжуд кўчмас мулкларини шартнома асосида гаровга қўйиш (гаровга

фуқароларга эса мутахассислар амалий кўмак кўрсатмоқда.

Мисол учун, Урганч тумани «Жайратепа» маҳалласида яшовчи Мунаввара Раупова «Ишонч телефони»га кўнғироқ қилиб, лойсувоқ томи устидан чакки ўтаётгани айтиб, уйни шиферлашда ёрдам сўраган. Мурожаатчи хонадони ўрганилиб, уй томига етадиган барча қурилиш ашёлари ва 2 та эшик ҳамда 2 та дераза роми етказиб берилди.

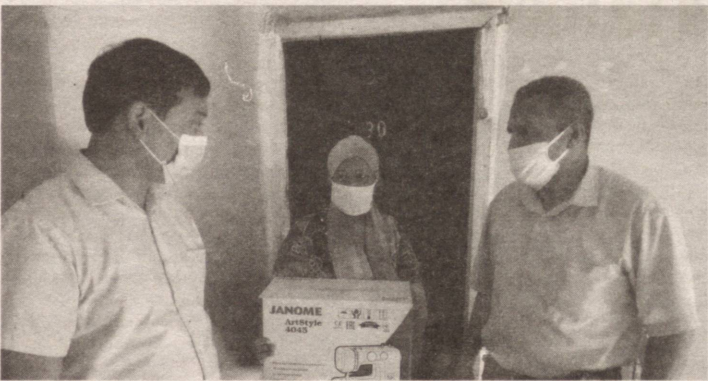
Паст Даргом туманининг «Буюк Турон» маҳалласида яшовчи Анора Рўзимуродова ҳам қийналганлардан бири. Икки нафар фарзандни ёлғиз тарбия қилаётган бу аёл таъмирга муҳтож, шароити оғир икки хонали уйда истиқомат қилаётганини билдирди. Масала ўрганилиб, Аноранинг уйини таъмирлаш ишлари бошлаб юборилди.

Таҳлиллар шунини кўрсатмоқдаки, жойларда мурожаатларга билдирилётган муносабатларда турли тафовутлар бор. Баъзи раҳбарлар аҳоли таъмишиларига шерик бўлмоқда. Аммо баъзи ҳудудларда лоқайдлик ҳам кўзга ташланиб қолмоқда.

Ҳар бир мурожаат ортида бир инсон дарди бор. Қолаверса, ўзбек аёли унча-мунча дардини дoston қилавермайди. Шу сабаб бу масалага эътиборсиз қарашга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ.

қўйилган мулкнинг бозор қиймати баҳоловчи ташкилотлар томонидан белгиланган тартибда баҳолалиши ва тузилган ҳисобот тегишли ташкилотларда экспертизадан ўтказилиши ҳамда экспертизадан ўтказилган ҳисобот бўйича мулкнинг қиймати ажратилган маблағларнинг камида 1,5 бараварини ташкил қилиши шарт) ва ушбу мулкларни тadbirkorларнинг маблағлари ҳисобидан баҳолатилади, баҳолаш ҳисоботини экспертизадан ўтказилади, сугурта қилдирилади.

– Хотин-қизлар манфаатларини ҳимоя қилувчи бошқа тузилмалар ҳам борлигини яхши биламиз. Аммо касаба уюшмасида улар учун ишонч телефонлари ташкил этилгани сабаби нимада?

Г.МҮМИНОВА
суҳбатлашди.

oilavajamiyat@mail.ru

“O‘ZBEKCHILIK” KA AYLANAYOTGAN

СҮЮНЧИДАН ЧЎЗИНГ... СҮЮНЧИДАН

Азалдан ўзбек миллатига хос бир анъана бор, оилада фарзанд туғилса, чақалоқнинг ака ёки опаси хурсандчилик билан қон-у қариндошга “суюнчи беринг, сингилли бўлдим”, “укам туғилди, суюнчидан чўзмайсизми” каби қувончли хабар билан бориб, останада қуриқ қўл билан чиқмайди. Бугун бу “суюнчи”нинг эгалари кўпайиб кетган, қолаверса, мактеб ҳам осмон қадар. Биз учун шунчаки одатий ҳолат, ҳомиладор аёлга шифохонада яхши қарашлари учун, ҳамширалар чақалоқнинг саоматлигига бефарқ бўлиб қолмасликлари учун уйдагилари бирдан шифокор-у ҳамширанинг “огзини мойлашга” тушишади. Аслида, она ва боланинг саломатлигига жавобгар бўлиш шифокорларнинг вазифасига кирди-ку.

Бугун бутун дунёнинг муаммосига айланган коррупция мавзусини нега айнан “суюнчи пули”дан бошлаганимнинг сабаби ҳам шунда: биз шу ёруғ дунёни кўрганимиз биланоқ кичик бошимиз “коррупцияга урилади”. Ва ишни қандай бошласанг, шундай давом этасан деганларидек, ўқишда, ишда, кўча-кўйда ўз манфаатларимиз эвазига ишимизни осон йўл билан битиришга ёки пора беришга ёки танишбилешларни ишга солишга ҳаракат қиламиз. Биз коррупция деганда, бели синмай олинган мўмайгина даромадни тушунишга ўрганиб қолганмиз. Бироқ коррупциянинг маиший, экологик коррупция каби турлари ҳам борки, биз буларга шунчаки кўз юмагимиз ва аслида жиноятга қўл ураётганимизни ўйлаб ҳам кўрмаймиз. Нега... чунки “қуруқ қошиқ оғиз йиртади” ибораси билан иш битиришга ўрганиб қолганмиз.

ИШИНГ БИТСА ХҲП-ХҲП, БЎЛМАСА...

“Аслида коррупцияни кимлар келтириб чиқаряпти?” деган ҳақли савол туғилади. Қорни тўйса ҳам, кўзи тўймайдиган баъзи амалдорларнинг огзини мойлайдиган ҳам, ишимиз тексарисига айланиб кетса, судгача шикоят қиладиган ҳам, бизга ўхшаб осонликни кўзлаган, уддабуронлик билан иш пишитадиган инсонларнинг ёғига бир кун келиб қовуриладиган ҳам ўзимиз эмасми?!

Кимлардир даромад манбаи деб қарайдиган бу иллат жамяятимизга шунчаки ўрнашиб олиб, томир ёйганки, қон-қонимизга сингиб кетган. Нима бўлганда ҳам инсонизм-да, вақтимиз чегараланган, юмушларимиз кун сайин ортганидан ортади. Соатлаб, баъзида кунлаб навбат кутиш, оёғимизни чарчатиб “ёпик” эшикларни “очиш” учун соат санаш, айтилган ишни кечикиб бажарган, бошлиқнинг “тандирдан энди узилган” гап-сўзларини эшитиш кимга ҳам ёқади, дейсиз? Хоҳлаймизми-йўқми, барчамиз ишимизни битиришнинг осон усулини кўзлаймиз.

СОВҒАМИ ЁКИ ПОРА...

1-октябр, 8-март каби байрамларда гул ёки бирор совға кўтарган ўқувчи ёки ота-онани мактаб томон кетаётганига гувоҳ бўламиз. Ёки келишган ҳолатда пул йиғиб, устозини каттароқ совға билан хурсанд қилмоқчи бўлганлар ҳам топилади. Бойваچча ота-она томонидан “устозга туҳфа” сифатида юборилган қимматбаҳо буюмларни совға дея айта оламизми? Бундай ҳотамтойлик ортида бошқа манфаат бордир, бал-

KORRUPSIYA

ки... баҳолар табели “беминнат” берилган туҳфалар эвазига аъло баҳоларга тўлар, эҳтимол. Энг ачирарлиси, қармоққа илингулик байрам совғасини берган ўқувчига нисбатан муомаланинг куюқлашиши ёки аксинча, шароит сабаб ўқитувчига битта гул кўтариб келишга оғринган боланинг қатордан ажратиб қўйилишида қандай маъно бор? Байрамми, совға беришнинг шарт деган, ёзилмаган қонунлар борми ёки?! Энди айтишчи, сизнингча, совға билан поранинг ораси неча қадам? Бугун уларнинг ўртасида масофа қолмагандай, чамамда.

Совға — бу одамни ёқимли қилиш учун бепул берилган эвазига ҳеч нарса талаб қилмасдан, пора — буни жавобан ҳар қандай ҳаракатларни амалга ошириш учун берилган. Пора совғадан фарқи ўлароқ ноқонунийдир. Агар сиз хизматни тақдим этишдан олдин “совға”нгизни олган бўлсангиз, бу пора ҳисобланади. Хўш, баъзиларнинг узоқни ўйлаб берилган байрамлардаги туҳфаси шунчаки совғамикан ёки пора деб атасак, янглишмаган бўламизми...?

Россия қонунларига кўра, совға пул ёки “нарсалар” кўринишидаги ҳақда ҳисобланади ва унинг қиймати 500 рублдан ошмайди. Агар мансабдор шахсга берилган совғанинг нархи 501 рубл ва ундан юқори бўлса, ёки берилган пул миқдори 501 рубл ёки ундан кўп бўлса, унда бу пора ҳисобланади. Бироқ мен ўзимиздаги коррупцияга доир қанча қарор қонунларни варақламайин, совға билан поранинг фарқлинишига дуч келмадим. Балким, шунинг учун бу-

гун манфаатлар ортига берилган “совғалар” шунчаки совғасифатида қолаётгандир, шунинг учун

ҳар қандай

кўзбўямачиликни “ўзбекчиликка йўйиш одат тусини олгандай...! Мактабда халқ нимадан нолийди: маош озлиги учун ўқитувчилар тез-тез пул йиғади: байрамга, муаллимлар кунига, синфини таъмирлашга, синф хонасига парда олишга, мактаб фондига, кириб-чиқиш электрони тизимида... Бунга бюджетдан маслағ ажратилади-ку?! Лекин фарзанднинг қўлдан сув ичгандай осонлик билан

“ёлочилар” сафига кириб қолишини хоҳлаган баъзи ота-оналар айнан, буларнинг барчасига пул йиғиб, синф хонасининг кам-кўстини тўлдирмоққа тиришади. Рўзғорнинг камини бут-долмай ҳалак бўлаётган ота-оналару қонунлардан хабари бор инсонлар ҳам “фарзандимнинг дўстлари олдида юзи қизармасин” каби ўйлар билан мактаб томон ён босишга ҳаракат қилишади. Ажратилган бюджетнинг ҳисоб-китобини қилиш ҳеч кимнинг хаёлига келмайди-ю яна манфаатлар ортидан иш сув қўйгандай жимиб кетади. Ҳолатга қанчалик барҳам беришга уринилмасин, бироқ унинг қуртаклари хали ҳамон борлиги, айна ҳақиқат...

БАЪЗИ ДОМЛАЛАРДАГИ “ОЛУВЧИЛИК СИНДРОМИ”

Коррупциянинг илдинини кўпориб ташлаш ҳақида гап кетганда, бошидан сасиган балиқни думидан тозалашга ҳаракат қилишади. Аслида, доим ҳам манфаат учун “берувчи қўл” топилади,

бирок “олувчи”нинг инсофига қурт тушмаган бўлиши керак. 2018-йилда олий ва ўрта-маҳсус таълим тизимида 67 нафар ходим жинбий жавобгарликка тортилганлигини ҳисобга олсак, бугунги кунда бу ҳолатдан барча ҳам ўрнак олган, дея олмаймиз. Олий таълимдаги гуллаб кетаётган коррупцияда кўпинча талабани айбдор санашади. Бироқ талаба домлажонисиди “олувчилик қобилияти” борлигини сезгудай бўлса, ўхшамаган ишини ўхшатишга ҳаракат қилиши, табиий. Аксинча, илм одами бўлган, адолат тарозисини ушлаган домлага талаба юрак ютиб, дафтар орасига “муллажирин”ни тиқиштиришдан ҳадиксирайди. Хоҳлаймизми-йўқми, кейин талабалар орасида ўқитувчиларни “олувчи” ва “адолатпарвар”га айирбошлаш бошланади. Ойлаб қоғоздан ўқиб берилган маърузани эшитиб, ҳеч нимани тушунмай имтиҳонга кирган талабадан тушига кирмаган нарса сўралгач, боши тошга урилишини ҳис қилган ҳолда, масалани моддий томондан ечишга ҳаракат қиладиди.

Шундай институт домллари борки, унга талабанинг билими, ўзлаштириши, ундан эртага қанақа кадр чиқиши бир тийин. Давр борида даврон суриб қолса бўлгани, битта “5” баҳо учун “кўк”идан олишгача боради. Фақат ўзининг қорнини, данғиллама иморату қимматбаҳо машинани эмас, ҳақиқий юртнинг эртасини, талабаларнинг билимини, давлатга етуқ кадр етказиб беришни ўйлаган ўқитувчилар сони санокли эмас, салмокли бўлганида, бугун талабалар диплом учун ўқимаган бўларди. Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университетини ректори Шавкат Шарипов “Талабаларнинг олий таълим муассасаларига шунчаки диплом учун ёки келажикда даромадлуроқ соҳада фаолият юритиши учун эмас, ўзи шу касбни эгаллашни астойдил хоҳлагани туфайли ўқишга киришлари соҳада коррупциянинг йўқолишида асосий омил бўлиб хизмат қилади” деган эди.

Бугун афсуски “дипломли бўлиб олсам бўлди” қабиллида иш кўриб, таълим даргоҳини ҳам ўз қизиқиши билан эмас, энг паст баллигидан қидирадиган аби-туриентлар ҳам жуда кўп. Қачон талаба коррупцияга қўл урмайди? Қачонки, ўзи қизиқадиган касбни эгаллаш йўлида билим олса, университетга “пул берувчи” эмас, “билим олувчи” талабалар керак эканини ҳис қилса.

ХУЛЛАС...

Коррупция бирдан йирик ҳаракатлардан эмас, балки оиладан, мактаб оstonасидан кичик кўринишларда пайдо бўла бошлайди. Уни илғаш, порахўрликнинг асл моҳиятини бола онгига тушунтириш аввало, оила ва мактабдан бошланади. Оилада “таниш-билишчиликка риоя қилиш” қоидаси устувор бўлса, мактабда ўқитувчининг қизи синф сардори бўлиб, мактаб ҳамширасининг қизи ўқитувчи столининг олдида жой олса, таълим даргоҳи билмаган ҳолда, болаларга таълим бераман, деб тарбиянинг пойдеворига дарз кетказиб қўйиши мумкин.

Биз коррупцияни йўқотишни аввало, ўзимиздан бошлашимиз керак. “Таниш-билишни ахтармоқ”дан толмас, дафтар орасига пул солиб узатмоқдан воз кеча олмас эканмиз, чўнтағи қаппайган, “тоғ”ни кемиришга тайёр айрим амалдор ухшаматчининг нафси ҳақалак отиб бораверади.

Маҳфуза ПҮЛАТОВА.

FAYZIOBODNING FAYZI O'ZGACHA

Мамлакатимиз ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий ҳаётида маҳаллаларнинг ўрни, мавқеи мустаҳкамланиб бормоқда. Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлашнинг янги тизими жорий этилиши юртимизда мавжуд бўлган маҳалла институтини юксак поғонага кўтариш борасида муҳим қадамларга асос бўлди.

Эндликда барча соҳаларда олиб борилаётган ислохотларда маҳалланинг иштироки фаоллашганлигини кўриш мумкин. Коронавирус пандемияси туфайли карантин ҳолати жорий қилинган кунларда Наманган вилояти Учқўрғон туманидаги Файзиобод маҳалласида одамларнинг яратувчилик ишлари билан танишдик.

– Ҳозирда маҳалламизда 416 та хонадон, 611 та оила бўлиб, уларда 2140 нафар аҳоли истиқомат қилади, – дейди маҳалла фуқаролар йиғини раиси Абдуҳалим Набиев. – Пре-

риоя қилиш, ақл-заковат билан иш тутиш борасида тушунтириш ишлари олиб борилмоқда. Шу билан бирга пандемия шароитида тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш, озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш, томорқа хўжалигидан оқилона фойдаланиш бўйича қатор ишлар амалга оширилди. Маҳалла аҳли бир парчагина ердан унумли фойдаланишга интилишади. Бу элимиз дастурхонини тўкин-сочин бўлишида, бозорларимиздаги нарх-навоми мўътадиллигини сақлашда асосий омил бўлмоқда.

зидентимизнинг коронавирус пандемиясига оид қабул қилган фармон ва қарорларида акс этган топшириқлар ижросини таъминлашга алоҳида эътибор қаратялми.

Аҳоли ўртасида касалликни олдини олиш, карантин қоидаларига

16 та хонадонда иссиқхоналар ташкил этилган. Ана шулардан бири Маҳаммадали Тошболтаев хонадониди иссиқхонада лимон кўчатлари экилган. Хонадонда 10 бош қорамол, 30 бош қўй, 50 та парранда, 16 қутида асалари бор. Томорқага эса картошка,

Юртимизда ҳукм сураётган тинчлик, унда истиқомат қилаётган турли миллат вакиллари билан ўзаро бирдамлик, аҳиллиги, ҳамжиҳатлиги самараси, албатта. Бу фикр вилоятнинг чекка ҳудудларидан бири – Янгиқўрғон туманидаги осмонўпар ўнғор тоғига туташ Поромон қишлоғининг “Нов” маҳалла фуқаролар йиғини аҳлига ҳам тааллуқли. Қадимдан бу маҳалла аҳолиси тинч-тотув, бир оила бўлиб яшаб келади. Меҳнаткашлик, бағрикенглик, дўстлик каби эзгу фазилатлар новликларнинг қон-қонига сингиб кетган.

Бугун Новадаги 586 оилада 2374 нафар аҳоли истиқомат қилмоқда. Уларнинг ярми қирғиз. Худудда 48-ўзбек ва 56-қирғиз умумий ўрта таълим мактаблари мавжуд бўлиб, унда маҳалланинг 377 нафар фарзанди таълим-тарбия олмақда.

Йўлингиз тушиб, ана шу маҳаллага бориб қолсангиз, бир-бирлари билан ака-ука, опа-сингил, куда-анда бўлиб яшаётган новликларнинг ҳамжиҳатликлари, урф-одатларининг уйғунлашиб кетганига гувоҳ бўласиз. Қирғиз хонадониди ўзбек келинини ёки аксинча, ўзбек хонадониди қирғиз қизини учратишингиз табиий. Мисол учун, уч ўғил ва икки қизнинг ота-онаси,

етти нафар набиранинг буви ва бобоси, қирғиз миллатига мансуб Абдураим билан Гулбарра ўзбек оиласи - Шокиржон ва Ҳилолаҳонларга қиз берган бўлса, Ойпошша Жуманова оиласидаги тўрт ўғилнинг иккинчисига ўзбек хонадонининг ёлғиз қизи Дилшода келин бўлиб тушган.

– 48-мактабда меҳнат ва чизмачилик фанидан дарс бердим – дейди юзидан нур ёғилиб турган Гулбарра Ашуралиева. – Иккита келин олдик, набираларимиз бор. Келинларимиз ҳозиргача бирор марта юзимизга тик қарашмаган. Изимиздан чиқишмайди. Хонадонимизда ҳеч ким бекор ўтирмайди, тўрт йилдан буён ипак курти боқиб, ҳар кутисидан 60-65 килограмдан пилла етиштириб яхшигина даромад қилляпти.

Г. Ашуралиева ва О. Жумановалар билан суҳбатимиз давомида англадикки, ўзлари яшаётган Нов қишлоғида туғилиб-ўсган бўлсалар-да, қирғиз миллий урф-одатларини сақлаб келаётган эканлар. Гулбарра қуроқ ёстиқ, чўқима кашта усулида тикилган ёстиқлари, миллий либослар, тушкигиз, кўрпача, гўшанга каби келинлик сепларини қойилмақом қилиб тикиб, оиласи иқтисодига яхшигина ҳисса қўшар экан. Тўй, тадбир ва маросимларда, лапар ва алёрлар қоришиқ ҳолда қуйлангани иштирокчиларга бир олам завқ бахш этаркан.

пиёз, сабзи экилган. Бозордан буларни сотиб олишга ҳожат йўқ. Рўзгордан ортганини қўни-қўшни, озиқ-овқат дўконларига чиқаришади.

Худди шунингдек, Нодиржон Ҳотамов, Абдумалик Неъматов, Нурмуҳаммад Қаҳҳоров, Тоҳиржон Эргашевлар хонадонларидаги иссиқхоналарда етиштирилаётган помидор, бодринларни кўриб, дилингиз яйрайди. Бўлар эканку, дейсиз беихтиёр. Маҳалла аҳли қайқилиқларга хос бўлган қулупнай етиштиришнинг ҳадисини олишган. Гуломжон Тешабоев, Адҳамжон Болтабоев, Улуғбек Рафиқов, Адҳамжон Йўлдошевлар бу йил қулупнайдан юқори ҳосил етиштирдилар.

Маҳаллада 25 нафар тадбиркор турли йўналишларда фаолият кўрсатади. Дилноза Исоқова маҳалла қошида тикувчилик цехини очди. 4 нафар қизлар иш билан таъминланди. Хотин-қизларимизнинг бандлигини таъминлаш мақсадида Ҳадяхон Тожибоева, Сотқиной Исमतова, Зулхумор Болтабоевалар кўрпа-тўшак тайёрлаш бўйича касаначилик билан шуғулланмоқдалар.

Президентимиз ташаббуси билан бошланган “Саховат ва кўмак” тадбирида маҳалланинг Васлиддин Ирисов,

Хайрулло Саттибоев, Абдулатиф Юсупов каби саховатпеша инсонлари мурувватларини аяшади. Улар 16 та кам таъминланган хонадонларга яқиндан ёрдам беришди.

Маҳаллада томорқа юмушлари эрта баҳордан бошлаб ободончилик, кўкаламзорлаштириш ишлари олиб борилди. Катта йўл бўйларига гуллар экилди. Файзиобод, “Дўстлик” кўчаларида ҳашар йўли билан 2000 метр йўлга шағал ётқизилди. 25 та хонадонга маҳалланинг имкониятидан келиб чиқиб, ичимлик суви олиб келинди. Ижтимоий-маънавий муҳитни соғломлаштиришда Гулмира Усмонова, Азиза Жўраева сингари ходимлар, Муҳиддин Қаҳҳаров, Абдуҷаббор Набиев, Насибхон Охунжанова, Фазилатхон Исмонова каби фаолларнинг хизматлари катта бўлмоқда.

Бир сўз билан айтганда, бугунги кунда Файзиободнинг файзи ўзгача. Улар карантин қоидаларига риоя қилган ҳолда инфекцияни бартараф қилиш, маҳаллада соғлом муҳитни яратиш учун ҳамжиҳатликда иш олиб боришмоқда.

Адашали БЕКМИРЗАЕВ,
меҳнат фахрийси.

BIR DARAXTNING IKKI NOVDA SI

Новликларнинг ҳаёт тарзига ҳавас қилиб, уларни икки тилли бир вужудга ўхшатишнинг келади. Негаки, одам зоти ўз танасига ёмонлиқни раво кўрмайди-да!

Аждодларимиздан мерос бўлиб келаётган азалий қадрият ва анъаналаримизга содиқ қолиш ва уни келгуси авлодга борица етказиб беришда тўйлар, оилавий тантаналар ва маросимларга муносабатларимиз муҳим аҳамият касб этади.

– Яқин-яқингача, – давом этди суҳбатдошим, – маҳалламиздаги тўйлар, айниқса, суннат тўйлари камида беш кунга чўзилиб кетар, баъзан ёғин-сочинли кунларга тўғри келса, тўй қилувчилар ноқулай шароитдан меҳмонлар олдида ҳижолат бўлиб қолардилар. Президентимизнинг халқимиз фаровонлигини ўйлаб чиқарган қарорлари айни муддао бўлди. Шукри, ортиқча оворагарчилик, мақсадсиз харажат, исрофгарчиликка барҳам берилди. Қарз олиш ва уни йиллаб узиш балосидан қутулдик. Энди меҳнат қилиб топган ҳалол пулимизни беҳуда сарфлаш ўрнига фарзандларимизнинг соғлигини тиклаш, оиламизнинг фаровонлигини оширишга ишлатадиган бўлдик.

Аждодларимиздан қолган “Меҳнат қилган – элда азиз” нақли ҳам айнан новликлар учун айтилгандек. Чунки, Г. Ашуралиева ёстиқдоши Абдураим билан 37 йиллик турмушлари давоми-

да томорқасида мевали ва манзарали дарaxтларни парваришлаб, экинлардан олинган даромад эвазига икки ўғил уйлаб, яна икки қизни турмушга узатганларини мамнуният билан таъкидладилар.

Маҳалла раисининг ўринбосари Манзура Мирзаархимованинг айтишича, ўтган йили маҳаллада 22 та аразлашган оиладан 20 таси оқсоқол ва ибратли оила соҳибларининг панд-насихатларини тўғри қабул қилиб, ярашиб олишган. Айни дамда қолган икки оилани яраштириш чоралари ҳам кўриляпти.

– Гулбарра опам айтганларидек, – дейди Ойпошша Жуманова, – миллатимиз турлича бўлса ҳам, турмуш тарзимиз бир хил. Келиним Дилшода мени қийнамади. Дибнатли, ҳалол ва меҳнаткашлиги боис шароитимизга тез мослашди. Қудалар ва келин-куёв бир-биримизни тушунганимиз ва ҳурмат қилганимиз туфайли оилавий келишимовчилик ва афримлар бизда даярли йўқ.

Қайтар чоғимиз, кўчада гурунглашиб турган бир гуруҳ новликларга дуч келдик ва бироз суҳбатимиздан аён бўлдики, уларнинг барчаси юртимизда амалга оширилаётган оламшумул бунёдкорлик ва ободонлаштириш ишларидан, бир сўз билан айтганда, инсон манфаатлари йўлидаги изчил ислохотлар самарасидан мамнун.

Қамбар ҲАЙДАР.

YIQILGANNI SUYAMOQ, MUHTOJGA YORDAM BERMOC

Сўнги кунларда ижтимоий тармоқларда хайрия масаласи энг кўп муҳокама қилинаётган мавзулар қаторига кирди. Кўпинча, фуқароларимиз маълум тоифа ёки касб эгаларининг хайрия жараёнларида етарли фаол эмаслигини танқид остига олган бўлсалар, бир томондан саховатли инсонларнинг ҳомилийк хайриялари талон-тарож қилинаётганини қайд этишмоқда.

Эҳтиёжманд оилаларга ажратилган 153,2 млн сўмлик хайрия пуллари талон-тарож қилинди

Оққўрғон туманида «Маҳалла» хайрия жамоат фонди ва «Саховат ва кўмак» жамғармасининг хайрия маблағларини талон-тарож қилган шахсларга жиноят иши қўзғатилиши жуда кўп муҳокамаларга сабаб бўлган эди.

Гап нафақат муҳтож инсонлар, балки карантин сабаб ишлаб турган корхонаси ёпилган ёки ўз ҳисобидан меҳнат таътилга чиққан кўп сонли аҳолига, яъни, ишсиз ва даромадсиз қолганларга ёрдам кўрсатиш мақсадида Олмалик шаҳрида ҳам «Саховат ва кўмак» жамғармаси ташкил этилган эди. Кунлик маълумотлар кунда сарҳисоб қилиниб, шу кунгача (9 июнь ҳолатига) 440 млн.га яқин маблағлар келиб тушганлиги маълум қилинди. Шундан 176 млн.дан зиёд маблағлар коронавирус пандемияси ва карантин даврида ижтимоий ҳимояга муҳтож, кўп фарзандли оилаларга, ногиронлиги бўлган шахсларга ва ёлғиз қарияларга, ўз даромадини йўқотган, вақтинча ишсиз бўлган жисмоний шахсларга пул, кундалик истеъмол товарлари, дори воситалари ва бошқа маҳсулотлар билан таъминлаш учун сарфланмоқда.

Маблағлар қай тартибда назорат қилинади?

Шаҳримизда «Қизил ярим ой» жамияти, Ногиронлар жамияти, Карсоқовлар жамияти, Кўрлар жамияти, «Меҳр-шафқат ва саломатлик», «Маҳалла» хайрия жамоат фондлари кўп йиллардан буён фаолият юритиб келади. Бугун бу ташкилотлар хусусида ҳамшаҳарларимиз қай даражада билади?

Мулоҳазамиз ҳам бугун хайрия маблағлари эвазига, «яшаётган» ташкилотлар фаолияти борасида.

Номи бору, ўзи йўқ

1993 йилда ташкил топган Ногиронлар жамияти Олмалик шаҳар бўлинимаси охириги йилларда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҳузуридagi Нодавлат нотижорат ташкилотларини ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш жамоат Фонди томонидан берилган Давлат грантлари маблағлари ҳамда ҳомиляр томонидан кўрсатилган хайриялар эвазига фаолиятини бир мунча юритиб келган.

— Охириги йилларда жамиятимиз анча оқсоқланган, — дейди ташкилот раҳбари

asl insoniylik vazifamizdir

тизими орқали амалга оширилаётган маблағлар хайрия маблағларининг оз қисмини ташкил этаётганлиги маълум бўлади. Бу эса ўз-ўзидан кўпчилиқда ишончсизлик уйғотади. Шу билан бирга, нима учун маблағлар билан боғлиқ маълумотлар оммага очикланмайди, деган савол туғилиши табиий.

Ўзбекистон «Қизил ярим ой» жамияти шаҳар бўлимини қўллаб-қувватлаш мақсадида биз биламизки, шаҳар ҳокимлиги томонидан ҳар йили 10 кунлик хайрия акциялари ўтказилади. Бунинг ортидан қўллаб маблағлар ташкилот фондида йўналтирилади. «Маҳалла» хайрия жамоат фонди томонидан ҳам йилда икки марта («Наврўз»,

Нима учун

бугун хайрия ташкилотлари бу аҳволга келиб қолди, нима учун чет эл хайрия ташкилотларининг беғараз кўмақларига муҳтож бўлаяпмиз, дерсиз. Балки, биз ҳам кези келганда хориж тажрибасидан андоза олишимиз керакдир. Ёки юқорида қайд этиб ўтганимиздек, мурувват комиссияларига эҳтиёж ҳозир ҳар қачонгидан ҳам кўпми? Ёки маблағ йўқ, ҳокимлик ёрдам бермаяпти, дегувчилар учун сизда ташаббус йўқ, дегимиз келади. Аввало, жамоат ташкилотларида аҳолига қулай пул ўтказиш шакллари («клик», «пайме» кабилар) мавжуд эмас. Шу билан бирга, тарғибот-ташвиқот ишлари етарлича таъминланмаган.

Мустақиллик байрамлари ҳамда оммавий ўтказилган ҳашарлардан тушган маблағлар эвазига) тахминан 200 млн. дан зиёд маблағлар ўзлаштирилади.

Нима учун маҳаллий оммавий ахборот воситалари бу борадаги маълумотлардан йироқ. Ахир маблағларнинг асосий қисми аслида ҳолис инсонлардан эмас, балки давлат муассасалари иш ҳақларидан ушлаб қолиш эвазига йиғилаяптику, дейишингиз мумкин.

Телеграмдаги хайрия рақамларига ишонса бўладими? Ёки «эҳсон»

кутиларининг эгаси борми? Ижтимоий тармоқлардаги турли сохта хайрия гуруҳларига алданиб қолмаслик ҳақида огоҳлантириб борилади. Бундай гуруҳларнинг кўпчилиги

фирибгарлар бўлиши мумкинлиги таъкидланмоқда.

Айниқса, ҳозир мамлакатимиздаги мураккаб вазият сабаб, саховат ниқоби остида сохта хайрия пулларини йиғайётганлар кўллаб топилаёпти.

Яқинда ҳамшаҳарларимиздан биров ҳам гўёки, муҳтож оилаларга, бемор болаларга ёрдам қўлларини чўзишдек «хайрли» ишга қўл уриб, ижтимоий тармоқларда ўз обуначилари кўмагида «клик» орқали доимий равишда пуллари ўзлаштириб, шахсий манфаатлари йўлида сарф этиб келган.

Яна бир кўриниш дўконларга ёки шахримиздаги супер маркетларига кирганингизда, эҳсон қутиларини, уларга савобталаб инсонлар томонидан хайриялар қилинаётганлигини кўришимиз мумкин. Хўш, бу каби ноқонуний фаолиятларга кимлар масъул? Эҳсонлар ўз эгаларининг қўлларига етиб боришини кимлар таъминлаётганлиги ҳақли эътирозларга сабаб бўляпти. Шу сабаб аввало, хайрия маблағлари йиғилаётганлиги ҳақидаги ҳар бир хабарни текшириб, уларнинг расмий эканлигига ишонч ҳосил қилиш лозим.

Мурувват комиссияси бугун ҳам борми

Хорижда ўқиётган ҳамшаҳарларимиздан биров, чет элда таҳсил олсангиз, сиздан албатта, «Қайси хайрия ташкилоти аъзосисиз?», «Қандай хайрия ишлари билан шугулланасиз?» каби саволлар билан мурувват қилишади ва кўнгилли бўлиб биров ташкилотларда ишлашга даъват этишади, деган эди. Кўриб турганимиздек, бу эса, ўз-ўзидан хайр-эҳсон қилиш каби инсоний туйғуларни синдиришни ёшлиқдан ривожлантириб боришга ундайди.

Нима учун бугун хайрия ташкилотлари бу аҳволга келиб қолди, нима учун чет эл хайрия ташкилотларининг беғараз кўмақларига муҳтож бўлаяпмиз, дерсиз. Балки, биз ҳам кези келганда хориж тажрибасидан андоза олишимиз керакдир. Ёки юқорида қайд этиб ўтганимиздек, мурувват комиссияларига эҳтиёж ҳозир ҳар қачонгидан ҳам кўпми? Ёки маблағ йўқ, ҳокимлик ёрдам бермаяпти, дегувчилар учун сизда ташаббус йўқ, дегимиз келади. Аввало, жамоат ташкилотларида аҳолига қулай пул ўтказиш шакллари («клик», «пайме» кабилар) мавжуд эмас. Шу билан бирга, тарғибот-ташвиқот ишлари етарлича таъминланмаган.

Хулоса ўрнида ...

... хайрия тадбирлари мураккаб вазиятда инсонларни ўзаро яқин ва бирдам бўлишга, жамиятнинг янада бирлашишига сабаб бўлади, дейилади. Бу ижобий ҳолат. Бироқ хайрия иштиёрий тадбир эканини, уни ҳар бир кимса ўз иродаси ва шахсий ташаббусига кўра амалга ошириши лозимлигини, хайрия ҳақида нотўғри мулоҳазалар эса одамлар ишончига пўтур етказишини унутмаслик керак.

Тўғри, шундай савобталаб инсонлар борки, улар учун эҳсон қилинган пуллар «ҳеч нима» эмасдир. Аммо, ўша миллионлар қанчалаб одамларнинг оддий эҳтиёжлари учун «кўзга суртиб ишла-тадиган» маблағи бўлиши мумкин. Ёки кимнингдир ҳаётини сақлаб қолишга яради. Шундай экан, йиқилганни суямоқ, муҳтожга ёрдам бериш ҳисси асли ҳар кимнинг юрак-юрағида бўлиши керак.

Марғуба СУЛТОНОВА,
Тошкент вилояти.

Yozning quyoshidan saqlanish

Серкўёш юртимизда айна ёз палласи, серхўшимат кўёшимиз нурларини аямай таратмоқда. Кўёшнинг нурларидан қочиб тўғри келиб, шляпа, турли бош кийимлар, шарф, соябон каби "ҳимояловчилардан"дан фойдаланаяспизми? Улар ёрдамида куйдирувчи кўёш нури зараридан юзингизни бирмунча сақлашингиз мумкин. Аёлларимиз гўзаллигининг асоси бўлмиш ўз парварини барча опа-сигилларимизни қизиқтириши табиий.

КЎЁШДАН САҚЛАНИШ УЧУН ТАВСИЯЛАР

Мутахассис косметологларнинг айтишича, кўёш нурлари терини вақтидан олдин қариштириб юборади. Шу билан бирга доғлар, оқ папиллома ўсимталари, ажин каби салбий ҳолатлар пайдо бўлишининг сабабчиларидан бири ҳам айнан кўёш нурларидир. Ёзининг жазирама кунларида терини кўёшдан сақлашнинг куйидаги асосий қоидаларига амал қилинса фойдадан ҳоли бўлмайди:

Иложи борича кўёш тифида юрмаслик лозим. Соат 11:00 дан 16:00 га қадар кўчага чиқмаслик тавсия этилади. Айнан шу вақт ораллиғида кўёш нурларининг организм ва терига энг салбий таъсир кўрсатадиган пайтидир.

Кўз атрофи терисини биринчи навбатда ҳимоя қилишимиз зарур. Чунки, кўз ости тери юз терисига нисбатан 6 баробар нозикроқ бўлади. Ҳимоя сифатида ойнаси кўз атрофини бежита оладиган кўёшга қарши кўзойнак тақиб ва кўз атрофи терисини намлатувчи

кремлар ёрдамида маззақ қилиб турган маъқул.

Ҳозир тоғ саёҳати ва шунга ўхшаш сафарларга борувчилар, кўёш нурлари тик тушадиган жойларда, хусусан пляжда, бош кийим ҳақида унутмаслик керак. Биринчидан, соябонлари катта энгил бош кийими организмни иссиқ уришидан сақлайди, иккинчидан, юз терисига кўшимча ҳимоя воситаси бўлиб хизмат қилади.

Кўёш нурларидан сақланиш воситаларидан яна бири - соябондир (зонтик). Ҳозирги кунда сотувда айнан кўёшнинг ултрафиолет нурларидан ҳимоя қилувчи махсус соябонлар мавжуд.

Энг муҳим тавсия ёз кунларида албатта кўёшга қарши кремни суриб кўчага чиқиш керак. Кўёшга қарши крем УВА ва УВБ нурларига қарши бўлиши лозим (крем идишида бу ҳақда маълумот бўлади). Бундай кремлар ҳимоя қилиш қобилиятига қараб СПФ 15 дан СПФ 50-80 гача бўлиши мумкин. Бу кўрсаткич қанчалик юқори бўлса, кремнинг ҳимоя қилиш қобилияти шунча баланд ҳисобланади. Бу мавсумда юзингизни кўёш нурига тутиб бериб, қорайиш ниятингиз бўлмаса, пардоз стилингиздан, албатта, бу турдаги кремларга ўрин ажратишингиз керак бўлади. Тез зарарланганидан яноқ ва бўйин соҳасига кўпроқ суришни унутманг.

ЮЗ ТЕРИСИ УЧУН ФОЙДАЛИ НИҚОБЛАР

Сабзавот ва мевалардан тайёрланган ниқоблар — юз терисини гўзал ва ёш сақлашда энг фойдали воситадир. Турли ниқобларнинг фой-

далилик хусусиятлари бир хил эмас. Узум, кабакчи, бодринг ва бақлажон юзни яхши намлантиради, лимон, кулупнай оқартиради ва озиқлантиради. Сабзили ниқоб тошмаларга ёрдам берса, малина, смородина, олча шифоли таъсири этиб, ўрик яллиғлинишни олдини олиб, шафтоли эса тинчлантирувчи хусусиятга эга.

Куйида бир неча кийин бўлмаган ниқобларнинг тайёрлаш усуллари: Намлантирувчи ўрикли ниқоб: Ўриқдан унинг шарбатини сиқиб чиқаринг. Кейин 1:1 нисбатда шарбатни сут билан аралаштиринг. Докани шарбатга намлантиринг ва юзингизга 15 дақиқага устидан нам сочик билан ёпиб куйинг. Бу ниқоб юз терисига соғлом курилиш бериб, яхшигина тинчлантиради ва намлантиради.

Смородинали ниқоб: Қора смородина сувини сиқиб, унга бугдой ёки жўхори уни қўшинг. Сметана ҳолатигача аралаштиринг. Ниқобни юзингизга 15 дақиқага суриб куйинг. Смородинали ниқоб ҳар қандай юз терисини юмшатади ва озиқлантиради.

Ёгли юз териси учун олмали ниқоб: Битта олмани пўсти ва донақларидан тозаланг. Сўнг қирғичдан ўтказиб, тухум оқи билан аралаштиринг. Ниқобни юзингиз ва бўйингизга 15 дақиқага суриб куйинг. Ниқоб терини озиқлантиради, юмшатади ва тозалайди.

Петрушка кўкати тетиклаштиради. Бир боғ петрушка кўкатини майдалаб устидан кўмгунича қайнаб турган сув куйилади. Ярим соат тиндирилган дамлама сузиб олинад ва юз чайилади. Бундай дамлама учун куритилган, барра ёки музлатилган кўкатдан фойдаланилса ҳам бўлади.

Бодринг

оқартиради. Бодрингни майда қилиб тўғрайсиз (қирғичдан ўтказсангиз ҳам бўлади) ва унга ўзингиз фойдаланадиган озиқлантирувчи юз кремнингиздан озгина қўшасиз. Агар юз терингиз ёғли бўлса, бодрингни сувини сиқиб олиб, тенг миқдорда спирт қўшасиз ва бир кеча кундузга тиндириб қўясиз. Ундан сўнг ушбу масса билан юзингизни (дока ёрдамида) компресс қилсангиз бўлади. Муолажа вақти: 20 дақиқа

Сметана озиқлантиради. 300 мл сметанага бир қисм майдалаб тўғралган петрушкани аралаштирасиз ва юзингизга бир текисда суртасиз. Агар юз терингиз қуруқ бўлса, тенг миқдорда сметана ва лимон аралаштирасиз. Муолажа вақти: 15 дақиқа. Сўнг пахтали диск ёки оддий тиббий пахтали илик сувда намлаб, юзингизни артасиз.

Нормал турдаги юзларга. Ўртача катталиқдаги турпни қирғичдан ўтказасиз (тахминан 4 чой қошиқ чиқиши керак) ва унга икки-уч томчи зайтун ёғи аралаштирасиз. Тайёр массани юзингизга суриб, 20 дақиқадан сўнг илик сувда ювиб ташлайсиз.

ТЕРИНИ НАМЛАНТИРИШ

Кўпроқ сув ичинг! Бу нафақат чанқоғингизни босишингизга, балки юз терингизда намлик меёрининг сақланиши учун жуда муҳим! Ёзда организм бошқа мавсумларга қараганда суюқликка кўпроқ муҳтож бўлади. Кунига 2 литргача газланмаган сувни ичиш керак, агарда ҳарорат

30 градус даражадан юқори бўлса, унда сув ҳажмини 3 литргача кўпайтириш мумкин. Бироқ, терини намлантириш учун фақат сувнинг ўзи етарли эмас. Намлантирувчи воситалар, лосёнлар ва термал сув ёзда тери учун айна муқдас. Ёзда юз терисини минерал сув, кўк чой ёки доривор ўтлардан тайёрланган муз бўлақчалари билан намлантириш жуда фойдали.

ТЎҒРИ ОВҚАТЛАНИШ

Ёзда парhezли таомларни истеъмол қилиш терининг нормал мувозанатини сақлашда жуда фойдалидир. Эрталаб сули ёрмали бутқаларга ўсимлик ва бодом ёғини қўшиб тайёрлаш ҳам фойдалидир.

Муҳтарам аёллар, гўзаллик қурбонлик талаб қилиши кўп бора такрорлаймиз, шундай экан гўзаллигимизни ўз қўлимизда, уни кўёш нурларидан ҳимоялашга шошилайлик!

ЁРИЛГАН ЛАБЛАР ЧОРАСИ

Ёрилган лаблар лобар аёлларимизни ноҳуш қилиш билан бирга гўзалликларига ҳам путур етказиши мумкин. Косметик муаммоларга кўшимча равишда бу ҳолат оғриқ ҳам чақиради. Ҳатто кичик жароҳат ҳам яллиғлиниши ва дисконфортга олиб келиши мумкин. Хар дардага даво бор деганларидек, бу кичик жароҳатнинг ҳам ўз давоси бор, куйида даво чоралари билан танишамиз.

Лаб ёрилишини даволашда жароҳатларнинг тузалишини тезлаштиришга, лабларнинг нозик терисини

озиқлантиришга, ҳимоя қатлами шакллантиришга ва намликни тиклашга ёрдам берадиган воситалар қўлланилади. Масалан, рух оксиди. Кунига 2-5 марта суртилади. Муолажа тўлиқ тикланишгача амалга оширилади. Ярани даволловчи, яллиғланишга қарши, куритувчи ва антисептик таъсирга эга. У жароҳат юзасида ҳимоя қатламини ҳосил қилади ва терининг яллиғлинишини олдини олади.

Яна бир асосий фаол модда лево-мециндир. Шиша идиш ёки алюминийли тубиқларда чиқарилади. Антибиотикларга оид ва кучли яллиғланишга қарши таъсирга эга. Бактерияларнинг кўпайишини олдини олади ва уларни нобуд қилади.

ФОЙДАЛИ НИҚОБЛАР

Сметана ва лимон суви. 2 ош қошиқ сметанага 6-8 томчи лимон суви ва 1 чой қошиқ зайтун ёғини аралаштиринг. Ҳосил бўлган аралашмани лабга суриб, 10 дақиқага қолдирасиз.

Сабзи ва зайтун ёғи. Битта сабзини қирғичдан ўтказиб, шарбатини ажратиб олинг. 2-4 томчи зайтун ёғини қўшинг. Сабзи шарбати лабдаги ёриқларни биткази.

Товорог сметана ва асал. Тенг миқдорда сметана ва твороғни аралаштиринг. Озроқ асал қўшинг ва аралашмани лабларга қуюқ қилиб суртинг.

Қатик. 2-3 ош қошиқ қатикни илтинг-да, лабларга суртиб куйинг. Қатик терини юмшатади.

Олма ва сариёғ. Ярим бўлак олмани қирғичнинг майда тишидан ўтказинг. Ярим чой қошиқ сариёғ қўшинг. Ниқоб лабларга суртилиб, 10 дақиқага қолдирилади.

Ниқоб тозалаб олинган, лабларни энгил уқаланг. Сўнг сариёғ ёки озиқлантирувчи крем суртиб олинг.

Лабларга асал суртиб куйиш доим ҳам фойда қилвермайди. Агар тери таъсирчан турга мансуб бўлса, лаблар қизариши, ачишиши мумкин.

Интернет маълумотлари асосида Васила тайёрлади

Йўл-йўлакай ўйлаб, хаёлимни чалғитишга

тоқатим етмаяпти. Қанотим бўлса-ю учиб кетсам. Шундоқ осмонга кўтарилсам. Бир-пасда тоғ этагидаги уйимизга етиб борсам...

Кўнғироқ хаёлимни остин-устун қилиб юборди. Фақат улғуриш хаёлида эдим. Машина жилиши билан ҳайдовчидан тезроқ оришини ўтиндим. Чархи кәжрафтор ҳаммаша жим кетадиган йўловчиларнинг бугун кайфияти чоғ. Балки танишлардир. Ашулага жўр бўлишади. Ҳолим фақат ўзимга, бир Худога аён. Шоир айтганидек: "Йиғлаб бахтлиларнинг жонига текким" келмади.

Ташқарини жимгина кузатиб кетаётгандим, кўшиқ кулогимга чалинди:

Момолар ҳикмати, сўзи бор жойда, Менинг айтганларим бариси майда...

Пичирлаб такрорлайман. Топиб айтилибди. Энамнинг ҳам сўзи ҳикмат, қадами ибрат эди. Охириги кўрганымда оғриқнинг зўридан гўжанақ бўлиб қоларди. Бир оз ўзига келганидан кейин: "Берган дардинга ҳам шукр" деб кўярди. Шифокор оғриқ қолдириш учун спирт ичишни тавсия қилди. Азобда ўтирган энам: "Неча кунлик умрим қолди, тозагина кетайин" деб унамади.

Қирқ кеча-кундуз ўтибди. Ушанда маҳкам кучиб бор меҳримни изҳор қилмайманми?! Туйиб олмайманими?! Аммаларимдан тортиндимми? Берган пулларини олишга уялмадим-ку...

Ҳеч нарса емай кўйганига бир ҳафтадан ошганди. Лаблари қуруқкаса сув томишишарди. Ҳоли келса гап бериб ётарди. Таъзия хабарини эшитса, шу кўйда ётганида қанчалаб соғлом одамлар у дунёга рихлат қилганини санар, касал тўрда – соғ гўрда, деб кўярди. Уздан олдин уларнинг ўтиб қолганига хижолат бўлгандек.

Бир жойда саргайиб кетган бугдойзор тезроқ йиғиштириб олинишини кутаркан. Иккинчи томонда ҳали яшилги кетмаган бошоқлар ўриб олинаркан. Дунё шунга ўхшайди. Биров ўлимни кутади – яшайди, бошқаси яшашни истайди – имкон йўқ. Дунёнинг тамал тоши бошидан тескари кўйилган, чоғи. Энамнинг ривоят ва хикоятларини, тарихими ҳақидаги маълумотларни китоблардан топа олмаганман.

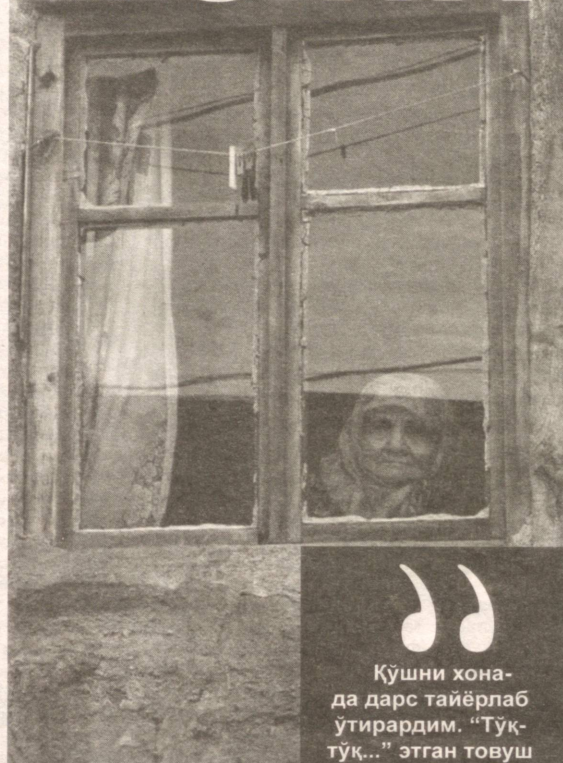
Бир ҳафталик таътилдан сўнг ўқишга отландим. Хайрлашишга кирсам:

– Мана буни ол, – деди секингина.

– Кўйинг, эна, пулим бор...
– Меники табаррук олавер, болам.

– Эна, ишга кирганимни

RISHTA

Кўшни хонада дарс тайёрлаб ўтирдим. "Тўқ-тўқ..." этган товуш эшитилса, югуриб чиқардим. Энам ҳассага таяниб, ташқарилаётган бўларди. Қўлидан ушлаб, кўлтигидан тутаман. Тоза ҳавога чиқиши фақат шу. Бора-бора бунга ҳам қийналадиган бўлди. Ихраб-инграб ётарди. Тез-тез бориб деразадан қулоқ солиб келардим.

айтдим-ку. Энди ўқиб, ҳам ишляяпман, – дейман.

Аммам аралашади:

– Қўлини қайтарма...

Энам узундан-узук дуо қилди. Қўлларига сув қуярканман: "Бу кунларни айтиб юрасан, ўқишга давлат ўқитадиганига кириб кетасан", дерди. Дуонинг қуввати яна қишлоққа қайтуғунимча ётарди. Энди-чи?..

Уша дуо энг сўнгиси эканини қаредан билмай? Хаёлимни жамлаб, ҳайдовчига машинани тезроқ ҳайдашини ишора қиламан. Бобо-момолардан сабр-тоқатни, меҳр-оқибатни қанча ўрганасан оз. Фақат улғуриш ҳақида уйлаяпман йўқса, йўлда шошириш яхши эмас. Эҳ, бу йўллар, йўллар. Бизни қаерларга олиб бораркан.

Ножуқлик одамни қандай кўчаларга олиб қирмайди. Ота-боболаримиз уруш маҳаллари бир бурда нонга зор бўлган. Кўклам келса, қирларга чиқиб ризқ қидирган. Юрт озодлиги учун бор-будини тикиб, машаққат тортишган. Энам (раҳматли дейиш эриш туюларкан) қотган нонни чойга ботириб, еб ўтираркан:

– Қани энди, тандир сомса бўлса, одамнинг кўнгли баъзан кабоб тусаб қолади, – дерди гоҳида. Яна гапидан хижолат бўларди. – Ўғлим, бу ҳам бир гап-да, етказганига шукр. Энг давру даврон сураётган пайтим ҳозир.

На келинларини, на ўғилларини қоймади. Фақат ичкиликни кўрса:

– Ҳа, питимингга шамол, – деб кўярди.

Энам билан бир хонада ухлардим. Амакимни уйғота-уйғота хонасига чиқариб юборгунича алламаҳал бўларди. Кейин қандай уйим бўлса ай-

ми?!" деб сўрарди. Ҳозир у момоларнинг бари ўтиб кетди. Баъзида суҳбатлар тонгача чўзиларди. Улуғлар боғлаб турган ришта узлиб кетдимкан?! Уша момоларнинг ўғиллари, набиралари билан борди-келдимиз йўқ.

Кундалик юмушим – энамга қараш ва ўқишга тайёргарлик кўриш эди. Қанча мутолаа қилмай, чарчоқ нималигини билмасдим. Хонадаги жиҳозлар қанчалар қадрдон бўлиб қолганини, айтсам ишонмайсиз. Кийим илгичдан сандиқларгача, дераза четларини қоплаб оладиган тарта-нақларгача...

Кўшни хонада дарс тайёрлаб ўтирдим. "Тўқ-тўқ..." этган товуш эшитилса, югуриб чиқардим. Энам ҳассага таяниб, ташқарилаётган бўларди. Қўлидан ушлаб, кўлтигидан тутаман. Тоза ҳавога чиқиши фақат шу. Бора-бора бунга ҳам қийналадиган бўлди. Ихраб-инграб ётарди. Тез-тез бориб деразадан қулоқ солиб келардим.

– Берган дардинга шукр, – ингроқ овоз эшитиларди ичкаридан.

Баъзан энди кўзим илинаётган маҳал алламбало босиб келарди. Нафас олишга қийналиб қолардим, кўлоғимни қимирлатай десам, ҳалиги "қора ботир" маҳкам тутиб олган. Беихтиёр бақириб юбораман.

– Болам, жойингни алмаштириб ёт...

Энамнинг овозидан ўзимга келаман. Хайрият. Ҳаммаси ортада қолганига шукр қилиб, тўшагимни қайтадан соламан. Бошимни бошқа томонга қўяман. Осойишта ором оламан. Ич-ичимдан энамнинг билангунлигига тасанно айтиб, гурурланиб ётаман. Гоҳ-гоҳида "пуф, пуф..." лаб, уйқуга кетадиган энамнинг ўзи ҳам бослиқиб қолади.

– Эна...

Баландроқ овоз чиқариб уйғотаман.

– Нобол ётиб қолибман. Яхши уйғотдинг...

Энди ҳаммаси ҳаёлда қолди. Ўлдинг, ўчдинг. Суҳбатлари, насиҳатларини ололмайман?! Нурили чехрасини бир кўриб қолсайдим. Ҳайдовчига утинчли нигоҳларимни қадайдан. Ташунгандек бош иргайди. Шаҳардан чиққанимиздан бери спидометр миллари юздан камни кўрсатгани йўқ. Юра-

гим ҳаққириб, югуриб кетгим келади...

Бир кеча энам ётиш олди-дан сандиқ туширтди. Катта-кичик тугунчалар, униқиб кетган қозғолар, эски-туски ашёлар тагидан қозғога ўроғлик нарса олди.

– Буни ўзимдан ўзим уғирладим. Яшириб қўй, қўша олсанг, қўш. Яхши кунингга ишлатасан.

– Нима қиламан буни. Ўзингиз ишлатинг.

– Меники табаррук, неча кунлик умрим бор. Олиб қўявер, ҳали айта-айта юрасан.

Нимтабассум балқиб турган юзларига қараб, ихтиёрсиз оламан. Уша туни тонгача ором ололмайман, ўлиб қолса нима қиламан? Васият қилгандек туюлади. Бу ҳақда ҳеч кимга индамадим. Баъзида келинларнинг "қанча ишим қолиб кетди" дея минғирлаганини эшитиб ранжирдим.

– Бир умр шундай юрмайсизлар-ку, қадрига етиб қолинглар, – дегим келарди. Тилимни тиярдим. Худди сирни очиб қўйсам, энам дабдурустдан ўлиб қоладигандек. "Дуои фотиҳадан қисманглар" дея кўп тайинларди.

Кўзимга ёшим, бўғзимга овозим текилиб, уйга кириб бордим. Йиғлай десам товушим чиқмасди. Уша қадрдон хонага қараб отилдим. Чуғурлашиб ўтирган хотин-халаж жим бўлиб қолди. Ўзимни ўнглаб олгунимча қабрбошига кетганлар қайтиб кела бошлади. Яна ҳовлини уввос йиғи овози тутди...

Бу воқеанинг содир бўлганига йигирма йил бўляпти. Энам хотирамда тирик қолди. Ҳозир ҳам уша қадрдон деразанинг олдида ўтаётсам, чирқай қоллаган ойналар орасидан ичкарига мўралайман. Мен учун муқаддас ошён омборхонага айланган. Чирётган пиёздан тортиб, ишлатилиши даргумон бўлган супургиларгача шу ерда. Беғубор болалигимнинг файзли дамлари ўтган хонадан энамнинг инграган овози эшитилгандек туюлади. Яна болаликка қайтгандек, момолар ҳикматида ибрат олгандек бўламан. Кўзимга ёшим, бўғзимга овозим текилиб, у ердан узоқлашаман. Бизни боғлаб турган муқаддас ришта мустаҳкамлиб бораверади.

Азиз НОРҚУЛОВ.

ЭЪЛОН

09 март 2020 йилда Урозметова Феруза Давлат қизи номига давлат рақами "01 E 955 VA" бўлган "SPARK" автомашинасига "Ўзбекинвест" компанияси томонидан берилган UIL серияли, № 0292330 рақамли сугурта полиси йўқолганлиги сабабли БЕКОР қилинади.

***

31 август 2019 йилда Тошкент шаҳар Сергели туманидаги 8-сон давлат нотариал идорасида Урозметова Феруза Давлат қизи ва Тошқулова Муҳайё Улуғбоева ўртасида тузилган Ash №1202157 TN рақамли автомобиль олди-сотида шартномаси йўқолганлиги сабабли БЕКОР қилинади.

***

Фуқаро Урозметова Феруза Давлат қизига тегишли давлат рақами "01 E 955 VA" бўлган "SPARK" автомашинасининг ААС № 6767267 серияли транспорт воситасини қайд этиш гувоҳномаси йўқолганлиги сабабли БЕКОР қилинади.

***

1-Тошкент педагогика коллежидан 2013 йил Умарова Нигора Қудратуллага қизига берилган К № 3155696 серияли диплом йўқолганлиги сабабли БЕКОР қилинади.

BOY-BADAVLAT QOROVUL

Хизмат сафари баҳонасида ҳар бир ҳудуд одамларининг характер хусусияти, феъл-атвори, қизиқиш ва орзулари, ўтмиш тарихи ҳақида маълумотга эга бўламан. Бу эса янги фикрлар, ишда янги-на гоялар тугилишига туртки бўлади.

Қорақўлликлар танги, мард, ботир, чапани халқ. Асосийси, бир сўзли, қатъиятли ва меҳнатсевар. Буни дунёни забт этаётган қорақўлча ўқитиш модули ҳам исботлайди. Энди ҳамма жойда ҳам ишқмас, берсанг ейман, бермасанг ўламан, деб тургувчилар, ҳаётдан нолийдиган кимсалар учраб туради. Сояда Бухорога кетадиган таксиларни кутиб турибмиш. Яна бир одам келса ҳайдаймиш, деди ҳайдовчи мижозни қўлдан чиқармаслик учун. Энди улар ҳам тирикчилик учун ҳаракатдаги инсонлар-да.

– Ҳавони қаран-га, куйдиради-я, авваллари бунақа иссиқ бўлмасди, – деди чехрасида норозилик зоҳир ўрта ёшлардаги эркак.

– Россиянинг совуқларига ўрганган кишига қийин-да, – ҳавонинг иссиқлигидан нолийётган одамга кинояли жавоб қайтарди иккинчи киши. Сухбатлари маъносидан бир-бирларини танишлиги сезилиб турарди.

Такси тўлиб қолиб йўлга тушди. Ношукрлик қилиб гапириб ўтирган одам таксига минмади. Ҳайдовчи билан йўл ҳақини келиша олмади. Узоқ тортишувлардан сўнг 3 киши билан йўлга

чиққанмишнинг боиси шу.

– Ношукрлик ҳам эви билан-да. Мана шу одам тўрт ҳовли нарида туради. Ўн йилдан бери Россияга қатнайдди. Бири икки бўлмади, опа, – олд ўриндиқда ўтирган киши сал ёнбошлаб орқага қараб гап қотди. – Томорқа ўлда-жўлда, бола-чақанинг тарбияси аро йўлда. Бечора хотини қийналиб кетди. Эри Россиядан келди, дегунча уйи ғурбатхона. Ҳали кўшни аралашади, ҳали маҳалла. Оғайнилариининг юзи қолмади. Шунча кетиб 1000 АҚШ доллари ишлаб келганмиш. Буни гапиришни қаранг.

Россия ундай, Россия бундай... Ўзбекистон ҳеч ўзгармади, ўзгармади – дейди ҳар икки гапининг бирида. – Россияда пул экиб қўйибдими, мана аҳволингиз ўн йилдан бери нима ортирдингиз? – дедим. Гапларим қаттиқ теги шекилли энди омадсизлиги учун айбни хотинига тўнжай бошлади. “Хотиним сариштакор эмас, маҳалладан ёрдам пули сўраб шуням удалай олмабди”, – дейди қийшанглаб.

– Маҳаллаям ижтимоий ҳимояга ҳақиқатда муҳтож кишига ёрдам беради-да, – дедим сухбатга қўшилишга ҳаракат қилиб.

– Шунча шароит, шунча имконият яратиб бериб ўтирибди давлатимиз, – гапга чечан ҳамроҳимиз куюниб гап бошлади. – Тадбиркорлик қиласанми, мана

кредит, фермерликни хоҳлайсанми – мана ер?! Томорқамиздан оладиган ҳосилни ўзимиз бозорга чиқариб сотамиз. Айвонимни тагида 4 бош қорамол, 1 бош сигир қўйлар... Намозшомда ишдан қайтаман. Рўзгор, деб ҳалол меҳнат қилишнинг гашти бўлачқа. Хусусан, даромаднинг чўғи баланд бўлганда янада яйраб кетаман, опа, – қизишиб сухбат қилаётган кишини кузатаман. Албатта топганинг ҳалол бўлса бировдан муттаҳамлик жойинг йўқ. Ҳамма шароит етарли. Тўкин яшаш кимга ёқмайди.

– Болаларимни меҳнатдан қайтмайдиган қилиб тарбияладак. Қизим 9-синфда аъло баҳоларга ўқийди. Кишлоғимиздаги фермернинг 2 гектар ерига оилавий қараймиш. Чигит ерга тушгандан ҳосилни йиғиб олиб шудгорга тайёрлаунга қадар бўш вақт бўлди дегунча далага чопамиз. Ягана, ўташ, чеканка, ғўза ораларига ишлов бериш, пахта ҳосилни йиғиб олиш, якунида ғўзапояни ҳам бағрикенг фермер ўзимизга бериб қўйган.

– Бирор жойда ишлайсизми?, – дейман сухбатдошимнинг ҳаёт ҳақидаги қарашларини тинглаб.

– Мактабда қорювман. Гулзорларга қарайман. Бугунги ёшларга қараб ҳавасим келади. Қанийди қайта ёш бўлиб қолсам, дейман. Билим, меҳнат билан ҳамма нарсага эриша бўлади. Ўғлим олий ўқув юртида ўқийди. Бундай

қарасангиз мендан бой одам йўқ, – дейди фахрланиб.

Аслида ҳам шундай. Моддий бойлиги кўланкасида фарзандлари тарбиясига эътиборсиз бўлган миллионер кўшимнинг ўғли кўз олдимга келади. Қатор турган автомобиллар, ҳашаматли қасрдек ҳовли, янганинг хизматкорларга муомаласини кўрсангиз, қизинг тантиқлиги-ю кийиниши хорижликларга тақлидий ҳаёт... Аммо у хонадонда файз йўқ... Кунора ота-ўғилнинг овозлари кўчада, келин 2 фарзанди билан ота-онасиникига кетиб қолган, бир ой ўтмай бошқа қизга уйлантириб қўйишди. Янги келиннинг онаси вафот этгач, бутунлай қулга айланиб қолган келинчақнинг нигоҳларида фақат бахтсизликни кўриш мумкин.

Албатта, бу оила билан қорақўллик қорюв ака оиласини таққосласангиз Қоровул бой – бадавлат-да. Чунки унинг кексалиги хотиржам, фарзандлари юртга фойда келтирадиган, ота-онасини қадрлайдиган комил инсонлар бўлиб улғайишди. Кунгираддор ҳовли жой, бугун гижинлаган тойдек тизилиб турган машиналар бой кўшни ва аёли қариганда кунига ярамикан?... Бетайин ўғил ота-онаси ҳурматини жойига қўйиб, қадрлайдими? Бунисига қафолат йўқ.

Моҳира ШАКАРОВА,
журналист.

Зумраднинг товланиши кўзни равшанлаштиради, ақлни чархлайди. Агар кимки ёнида зумрад олиб юрса, у зерикши ва уйқусизлик нималигини билмайди. Безовта қилувчи тушлардан халос бўлади. Зумрад нопокликини ёқтирмас экан. Унга заррача хиёнат қилинса ўз-ўзидан ёрилиб кетаркан.

Марварид – инсонга осойишталик, узок умр ва бахт келтиради. Қўлдаги марвариднинг ялтираши марварид соҳибининг кайфияти ва соғлиғига боғлиқ бўлади.

Олмос – жасурлик ва мардлик белгиси ҳисобланиб, касаллик ва омадсизлик устидан

ASL TOSHLAR SIRI

ғалаба келтиради. Олмос ўз кучига ишонтирувчи ҳамда умидворлик белгиси. Шарқ алломаларининг ёзишчи, ҳомиладор аёл қўлига олмос кўзли узук тақса, у бола туғаетганда қийналмас эмиш.

Сапфир – кўнгилга ором бериб хуш кайфият бағишлайди. Қадимда сапфир денгизчилар тоши ҳисобланган. Денгизчилар ушбу тошни ҳар хил офатлардан сақлайди деб қаттиқ ишонишган.

Лаъл – жўшқин ва эҳтиросли муҳаббат рамзидир. Айтишларича, шарқда кимки бўйнига лаълдан

узун маржон тақиб юрса, у улуг инсон ҳисобланиб алоҳида ҳурматга сазовор бўлар экан. Лаъл оқаетган қонни тўхтатиш хусусиятига эга. Шунингдек, у ҳавони тозалаб инсонни ҳар хил касалликлардан ҳимоя қилади.

Қаҳрабо – ёш болаларга қувват бағишлаб, уларни бегона кўзлардан асрайди. Айтишларича, кимки қаҳрабони ёстиқ остига қўйиб ухласа, тинчгина ором оларкан. Алломаларнинг таъкидлашича, қаҳрабо бадандаги заҳиллик, юрак ўйнаши ва

бошқа касалликлардан халос бўлишга ёрдам беради.

Сердолик – сердолик кўзли узук тақиб юрган киши камбағалликдан халос бўлади, кимки шундай узук тақса унинг кўнгли хотиржам бўлади.

Нилий рангдаги сердолик кўзли узук қонни тез тўхтатади.

Топаз – инсонни кўрқув ҳиссидан халос этади. У эркакларни жасурликка ундайди, аёлларга эса ҳомиладорлик пайтида ёрдам беради. Топаз олиб юрган денгизчилар бало офатлардан омон қолишларига ишонишган.

БАРНО тайёрлади.

Oila va jamiyat
Ижтимоий-сиёсий, маънавий-маърифий газета
Обуна индекси – 176

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Маҳалла ва оилави қўллаб-қувватлаш вазирлиги, “Болалар ва оилаларни қўллаб-қувватлаш” ассоциацияси (Болалар жамғармаси) ва “Соғлом авлод учун” халқаро хайрия фонди
Бosh муҳаррир: Акбар ҚАРШИЕВ

МАНЗИЛИМИЗ:
Тошкент – 100000.
Амир Темуր кўчаси
1-тор кўча, 2-уй.
Қабулхона: (факс) 233-28-20,
Котибият: 233-04-35, 234-76-08
E-mail: oilavajamiyat@mail.ru
Web-site: oila-va-jamiyat.uz

Газета 2007 йил 11 январда Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 0169 рақами билан рўйхатга олинган. Буюртма Г – 736. Формати А-3, ҳажми 3 табоқ. Адади – 1454. Баҳоси келишилган нархда.
Босишга топшириш вақти – 15:00
Топширилди – 15:00
Навбатчи: Б. Исмоилов
Мусаҳҳиҳ: С. Сайдалимов
Саҳифаловчи: А. Маликов
ISSN 2010-7609
Газета таҳририят компьютер марказида терилди ва саҳифаланди.
1 2 3 4 5 6

BOY-BADAVLAT QOROVUL

Хизмат сафари баҳонасида ҳар бир ҳудуд одамларининг характер хусусияти, феъл-атвори, қизиқиш ва орзулари, ўтмиш тарихи ҳақида маълумотга эга бўламан. Бу эса янги фикрлар, ишда янги-гича ғоялар туғилишига туртки бўлади.

Қорақўлликлар танти, мард, ботир, чапани халқ, Асосийси, бир сўзли, қатъиятли ва меҳнатсевар. Буни дунёни забт этаётган қорақўлча ўқитиш модули ҳам исботлайди. Энди ҳамма жойда ҳам ишқамас, берсанг ейман, бермасанг ўламан, деб тургувчилар, ҳаётдан нолийдиган кимсалар учраб туради. Сояда Бухорога кетадиган таксиларни кутиб турибмиз. Яна бир одам келса ҳайдаймиз, деди ҳайдовчи мижозни кўлдан чикармаслик учун. Энди улар ҳам трикчилик учун ҳаракатдаги инсонлар-ди.

– Ҳавони қаран-га, куйдиради-я, авваллари бунақа иссиқ бўлмасди, – деди чехрасида норозилик зоҳир ўрта ёшлардаги эркак.

– Россиянинг совуқларига ўрганган кишига қийин-да, – ҳавонинг иссиқлигидан нолийётган одамга кинояли жавоб қайтарди иккинчи киши. Сўхбатлари маъносидан бир-бирларини танишлиги сезилиб турарди.

Тақси тўлиб қолиб йўлга тушди. Ношукрлик қилиб гапириб ўтирган одам таксига минмади. Ҳайдовчи билан йўл ҳақини келиша олмади. Узоқ тортишувлардан сўнг 3 киши билан йўлга

чиққанимизнинг боиси шу.

– Ношукрлик ҳам эви билан-да. Мана шу одам тўрт ҳовли нарида туради. Ун йилдан бери Россияга қатнайди. Бири икки бўлмади, опа, – олд ўриндикда ўтирган киши сал ёнбошлаб орқага қараб гап қотди. – Томорқа ўлда-жўлда, бола-чақанинг тарбияси аро йўлда. Бечора хотини қийнаиб кетди. Эри Россиядан келди, дегунча уйи гурбатхона. Ҳали қўшни аралашади, ҳали маҳалла. Оғайиларининг юзи қолмади. Шунча кетиб 1000 АҚШ доллари ишлаб келганмиш. Буни гапиришни қаранг.

Россия ундай, Россия бундай... Ўзбекистон ҳеч ўзгармади, ўзгармади – дейди ҳар икки гапининг бирида. – Россияда пул экиб қўйибдими, мана аҳволингиз ўн йилдан бери нима ортирдигиниз? – дедим. Гапларим қаттиқ тегди шеклини энди омадсизлиги учун айбни хотинига тўнкай бошлади. "Хотиним сариштакор эмас, маҳалладан ёрдам пули сўраб шуниям урдалай олмабди", – дейди қийшанглаб.

– Маҳаллаим ижтимоий ҳимояга ҳақиқатда муҳтож кишига ёрдам беради-да, – дедим сўхбатга қўшилишга ҳаракат қилиб.

– Шунча шароит, шунча имконият яратиб бериб ўтирибди давлатимиз, – гапга чечан ҳамроҳимиз куюниб гап бошлади. – Тадбиркорлик киласанми, мана

кредит, фермерликни хоҳлайсанми – мана ер?! Томорқамиздан оладиган ҳосилни ўзимиз бозорга чиқариб сотамиз. Айвонимни тагида 4 бош қорамол, 1 бош сиғир қўйлар... Намозшомда ишдан қайтаман. Рўзгор, деб ҳалол меҳнат қилишнинг гашти бўлақча. Хусусан, даромаднинг чўғи баланд бўлганда янада яйраб кетаман, опа, – қизишиб сўхбат қилаётган кишини кузатаман. Албатта топганинг ҳалол бўлса бировдан муттаҳамлик жойинг йўқ. Ҳамма шароит етарли. Тўкин яшаш кимга ёқмайди.

– Болаларимни меҳнатдан қайтмайдиغان қилиб тарбияладик. Қизим 9-синфда аъло баҳоларга ўқийди. Қишлоғимиздаги фермернинг 2 гектар ерига оилавий қараймиз. Чигит ерга тушгандан ҳосилни йиғиб олиб шудгорга тайёрлагунга қадар бўш вақт бўлди дегунча далага чопамиз. Ягана, ўташ, чеканка, гўза ораларига ишлов бериш, пахта ҳосилини йиғиб олиш, якунида гўзапоения ҳам бағрикенг фермер ўзимизга бериб қўйган.

– Бирор жойда ишлайсизми?, – дейман сўхбатдошимнинг ҳаёт ҳақидаги қарашларини тинглаб.

– Мактабда қоровулман. Гулзорларга қарайман. Бугунги ёшларга қараб ҳавасим келади. Қанийди қайта ёш бўлиб қолсам, дейман. Билим, меҳнат билан ҳамма нарсага эришса бўлади. Ўғлим олий ўқув юртида ўқийди. Бундай

қарасангиз мендан бой одам йўқ, – дейди фахрлиниб.

Аслида ҳам шундай. Моддий бойлиги кўланкасида фарзандлари тарбиясига эътиборсиз бўлган миллионер қўшнимнинг ўғли кўз олдимга келади. Қатор турган автомобиллар, ҳашаматли қасрдек ҳовли, янганинг хизматкорларга муомаласини кўрсангиз, қизинг тантиқлиги-ю кийиниши кузатаман. Албатта топганинг ҳалол бўлса бировдан муттаҳамлик жойинг йўқ. Ҳамма шароит етарли. Тўкин яшаш кимга ёқмайди.

– Болаларимни меҳнатдан қайтмайдиغان қилиб тарбияладик. Қизим 9-синфда аъло баҳоларга ўқийди. Қишлоғимиздаги фермернинг 2 гектар ерига оилавий қараймиз. Чигит ерга тушгандан ҳосилни йиғиб олиб шудгорга тайёрлагунга қадар бўш вақт бўлди дегунча далага чопамиз. Ягана, ўташ, чеканка, гўза ораларига ишлов бериш, пахта ҳосилини йиғиб олиш, якунида гўзапоения ҳам бағрикенг фермер ўзимизга бериб қўйган.

– Бирор жойда ишлайсизми?, – дейман сўхбатдошимнинг ҳаёт ҳақидаги қарашларини тинглаб.

– Мактабда қоровулман. Гулзорларга қарайман. Бугунги ёшларга қараб ҳавасим келади. Қанийди қайта ёш бўлиб қолсам, дейман. Билим, меҳнат билан ҳамма нарсага эришса бўлади. Ўғлим олий ўқув юртида ўқийди. Бундай

Моҳира ШАКАРОВА,
журналист.

Зумраднинг товланиши кўзни равшанлаштиради, ақлни чархлайди. Агар кимки ёнида зумрад олиб юрса, у зерикши ва уйқусизлик нималигини билмайди. Безовта қилувчи тушлардан халос бўлади. Зумрад нопокликни ёқтирмас экан. Унга заррача хиёнат қилинса ўз-ўзидан ёри-либ кетаркан.

Марварид – инсонга осойишталик, узоқ умр ва бахт келтиради. Қўлдаги марвариднинг ялтираши марварид соҳибининг кайфияти ва соғлиғига боғлиқ бўлади.

Олмос – жасурлик ва мардлик белгиси ҳисобланиб, касаллик ва омадсизлик устидан

ғалаба келтиради. Олмос ўз кучига ишонтирувчи ҳамда умидворлик белгиси. Шарқ алломаларининг ёзишча, ҳомиладор аёл қўлига олмос кўзли узук тақса, у бола туғаётганда қийналмас эмиш.

Сапфир – кўнгилга ором бериб хуш кайфият бағишлайди. Қадимда сапфир денгизчилар тоши ҳисобланган. Денгизчилар ушбу тошни ҳар хил офатлардан сақлайди деб қаттиқ ишонилган.

Лаъл – жўшқин ва эҳтиросли муҳаббат рамзидир. Айтишлари-ча, шарқда кимки бўйнига лаълдан

узун маржон тақиб юрса, у улғу инсон ҳисобланиб алоҳида ҳурматга сазовор бўлар экан. Лаъл оқаётган қонни тўхтатиш хусусиятига эга. Шунингдек, у ҳавони тозалаб инсонни ҳар хил касалликлардан ҳимоя қилади.

Қаҳрабо – ёш болаларга қувват бағишлаб, уларни бегона кўзлардан асрайди. Айтишлари-ча, кимки қаҳрабони ёстиқ остига қўйиб ухласа, тинчгина ором оларкан. Алломаларнинг таъкидлаши-ча, қаҳрабо бадандаги заҳиллик, юрак уйнаши ва

бошқа касалликлардан халос бўлишга ёрдам беради.

Сердолик – сердолик кўзли узук тақиб юрган киши камбағалликдан халос бўлади, кимки шундай узук тақса унинг кўнгли хотиржам бўлади. Нилий рангдаги сердолик кўзли узук қонни тез тўхтатади.

Топаз – инсонни кўрқув ҳиссидан халос этади. У эркакларни жасурликка ундайди, аёлларга эса ҳомиладорлик пайтида ёрдам беради. Топаз олиб юрган денгизчилар бало офатлардан омон қолишларига ишонилган.

БАРНО тайёрлади.

ASL TOSHLAR SIRI

Oila va jamiyat

Ижтимоий-
сиёсий,
маънавий-
маърифий
газета

Обуна индекси – 176

МУАССИСЛАР:

Ўзбекистон Республикаси Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазирилик, "Болалар ва оилаларни қўллаб-қувватлаш" ассоциацияси (Болалар жамғармаси) ва "Соғлом авлод учун" халқаро хайрия фонди

Бош муҳаррир: Акбар ҚАРШИЕВ

МАНЗИЛИМИЗ:

Тошкент – 100000.
Амир Темури кўчаси
1-тор кўча, 2-уй.

Қабулхона: (факс) 233-28-20,
Котибият: 233-04-35, 234-76-08

E-mail: oilavajamiyat@mail.ru

Web-site: oila-va-jamiyat.uz

Газета 2007 йил 11 январда Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 0169 рақами билан рўйхатга олинган. Вукуртма Г – 736. Формати А-3, ҳажми 3 табоқ. Адади – 1454. Ваҳоси келишилган нарҳда.

Босишга топшириш вақти – 15:00 Топширилди – 15:00

Навбатчи:
Мусаҳҳиҳ:
Саҳифаловчи:

Б. Исмоилов
С. Сайдалимов
А. Маликов

ISSN 2010-7609

Газета таҳририят компьютер марказида терилди ва саҳифаланди.

1 2 3 5 6